

PwC CEO Survey 2023

aneb jak překonat dokonalou bouři

www.pwc.cz/ceo

Obsah

Úvodní slovo	3
1. Ekonomika	4
2. Nejistota a rizika	19
3. Lidé a společnost	27
4. ESG	35
O průzkumu	40

Úvodní slovo

Máme za sebou tři velmi těžké roky. Pandemii následovaly a doplnily surovinové a dodavatelské krize, inflace a loni se k tomu všemu přidala ještě ruská invaze na Ukrajině. V podtitulu CEO Survey 2023 jsme si tuto situaci nakumulovaných hrozeb dovolili označit přídomkem Dokonalá bouře.

V čem se aktuální průzkum liší od dvou předešlých? Zatímco loni i předloni byl u respondentů CEO Survey patrný optimismus, letos už se ho opravdu moc nedostává. Ředitelé věští pokles české ekonomiky a i v predikci růstu vlastních výnosů jsou nejpesimističtější za posledních deset let. Názor, že ta či ona hrozba brzy pomine a bude ji následovat patřičné oživení, už nepřevládá. Spíše je z nasčítaných vnějších problémů vidět únava a smíření se s tím, že nás čeká recese.

Pozitivem ale je, že by nemusela být dlouhá ani hluboká. Proč? Jednak proto, že od vyplňování dotazníků na

přelomu listopadu a prosince 2022 přece jen přišly nějaké dobré zprávy. Ať už zklidnění situace s energiemi, tak pozitivní čísla z německé ekonomiky.

Zároveň je z výsledků letošního průzkumu názorů generálních ředitelů více než patrné, že nikdo nechce čekat na to, co se stane, ale naopak se snaží aktivně stávající bouři proplout. Ať už se bavíme o plánovaných krocích a opatřeních, nebo investicích.

S úctou a přáním inspirativního čtení

Jiří Moser

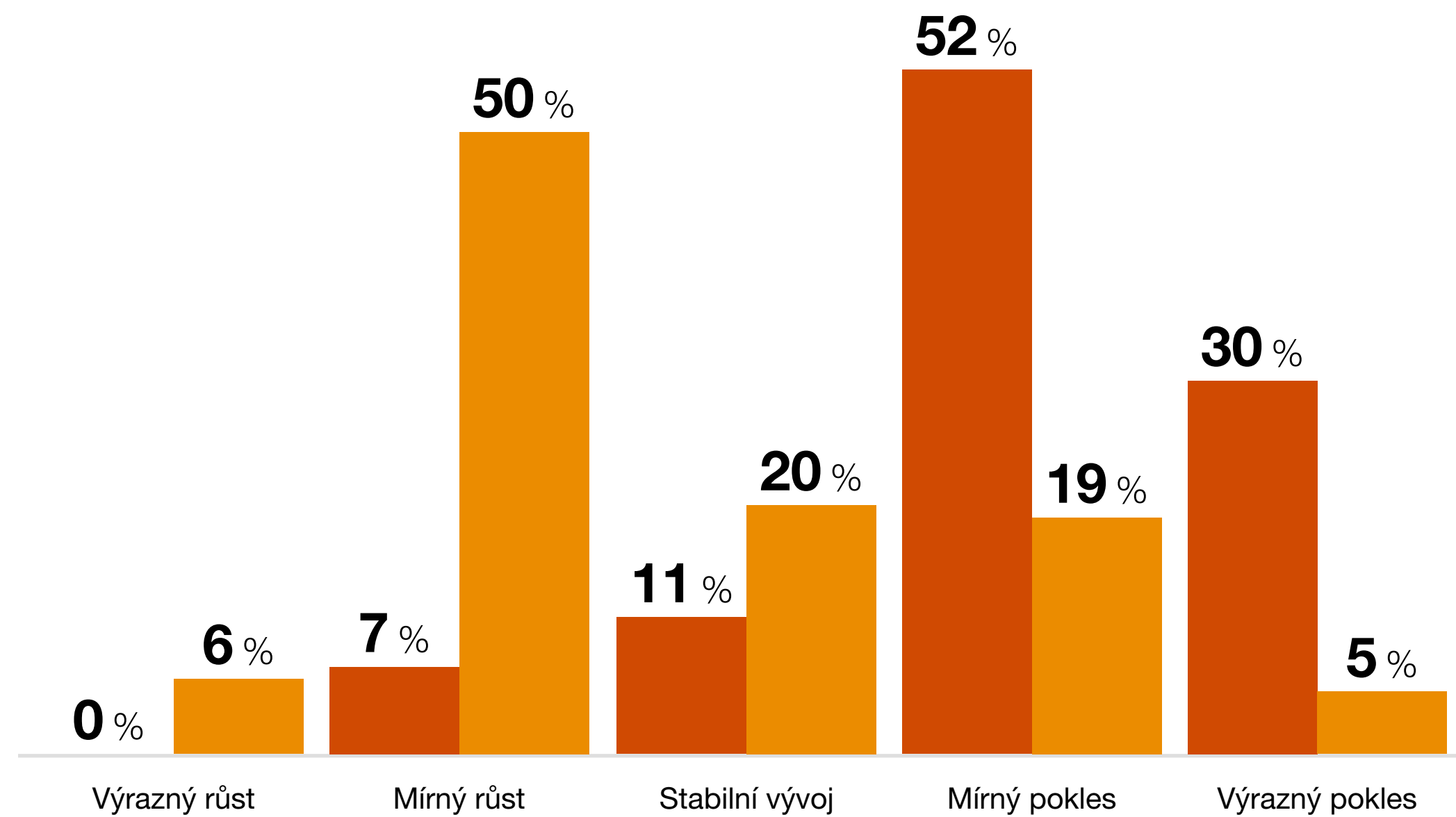
Řídící partner, PwC Česká republika

Ekonomika

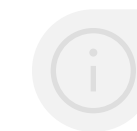

Jaký očekáváte vývoj české ekonomiky v následujících obdobích?

■ 1 rok
■ 3 roky

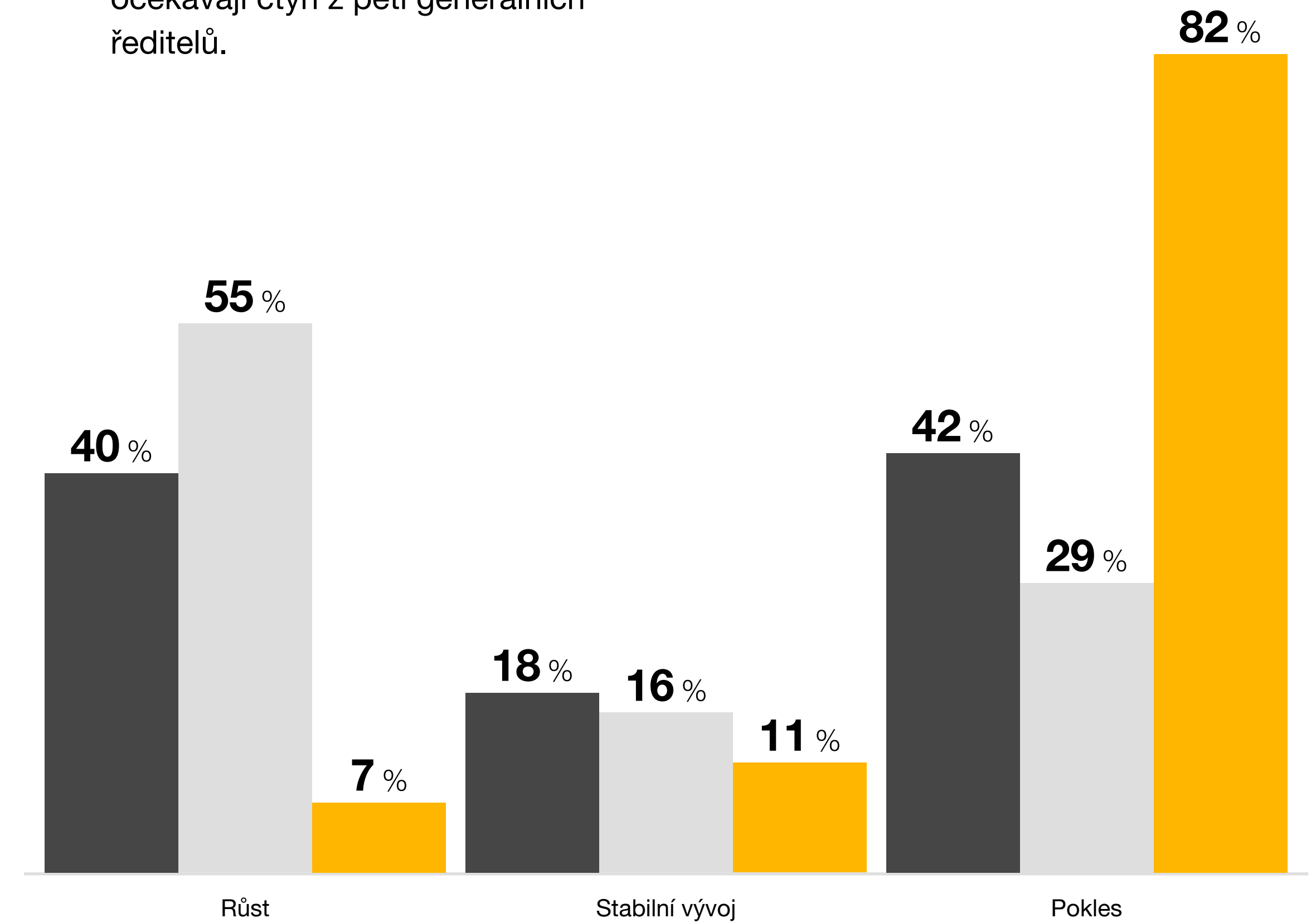

Odhadovaný vývoj české ekonomiky pro roky 2021 až 2023

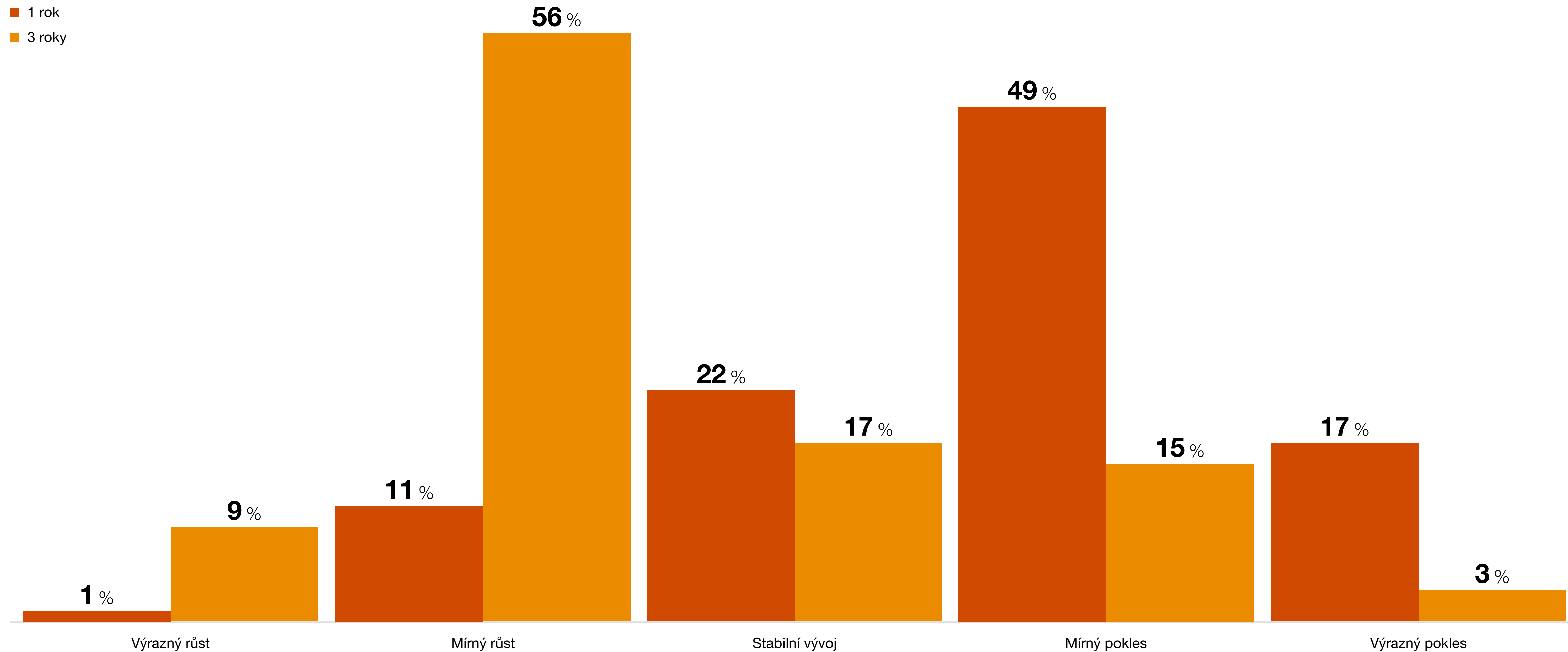

Ve srovnání s předchozími dvěma roky jsou výhledy vývoje české ekonomiky výrazně pesimističtější, pokles očekávají čtyři z pěti generálních ředitelů.

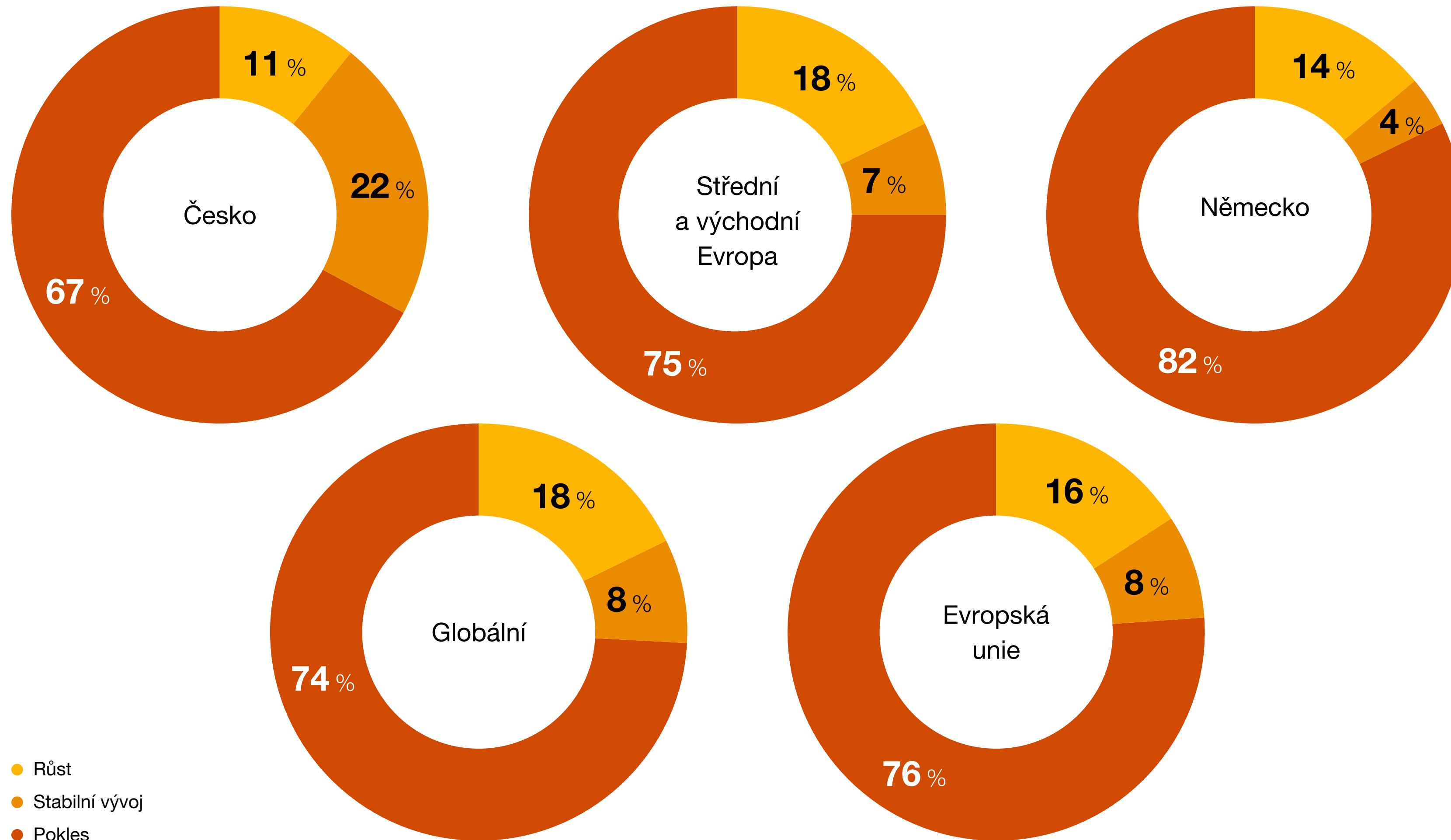
■ 2021
■ 2022
■ 2023

Jaký očekáváte vývoj globální ekonomiky v následujících obdobích?

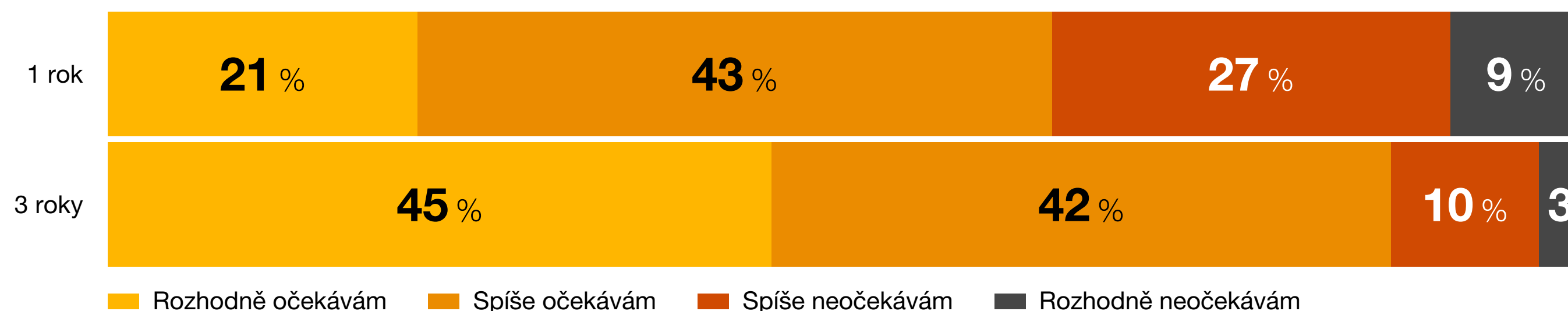

Jaký očekáváte vývoj globální ekonomiky v následujícím roce?

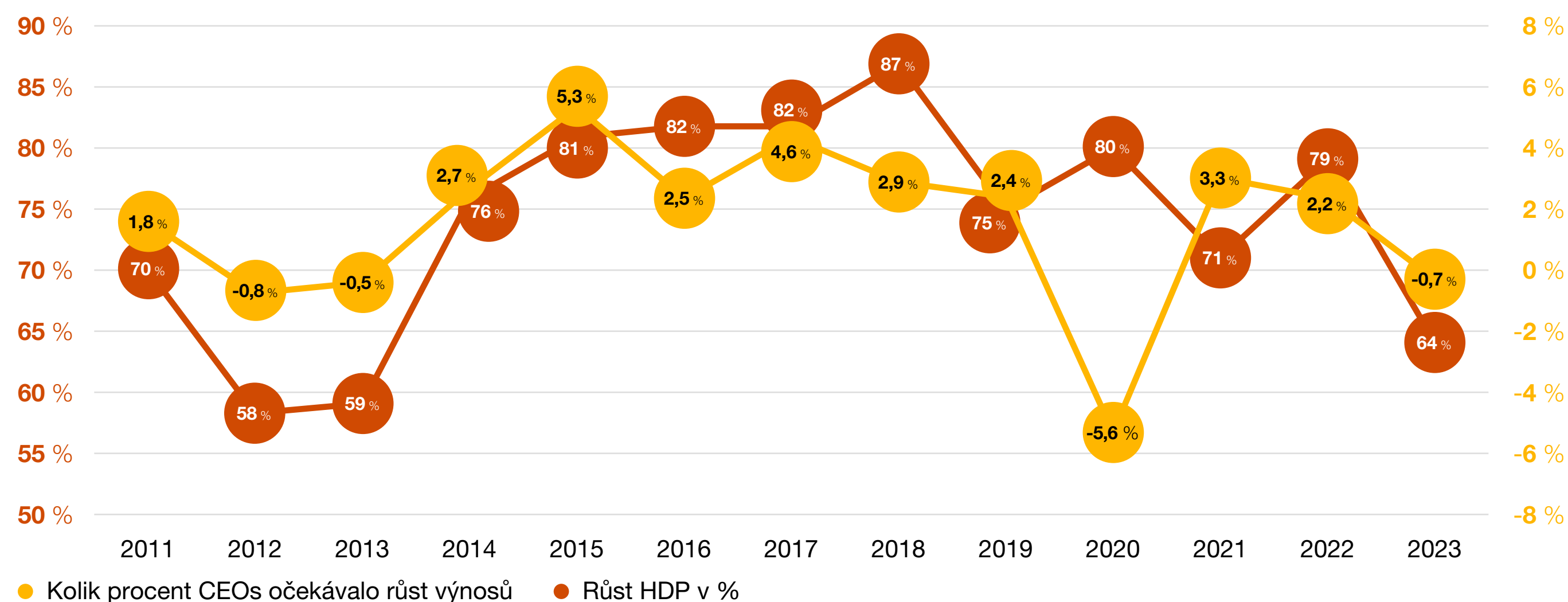

i Čeští CEOs ve srovnání s ostatními významně častěji věří ve stabilní vývoj globální ekonomiky v roce 2023. Největšími pesimisty ze srovnávaných zemí jsou naopak němečtí ředitelé.

Očekáváte růst výnosů Vaší společnosti během následujících období?

Očekávaný růst výnosů vs. růst HDP

Poznámka: Reálné výsledky HDP jsou od ČSÚ, roky 2022 a 2023 pochází z predikce ČNB.

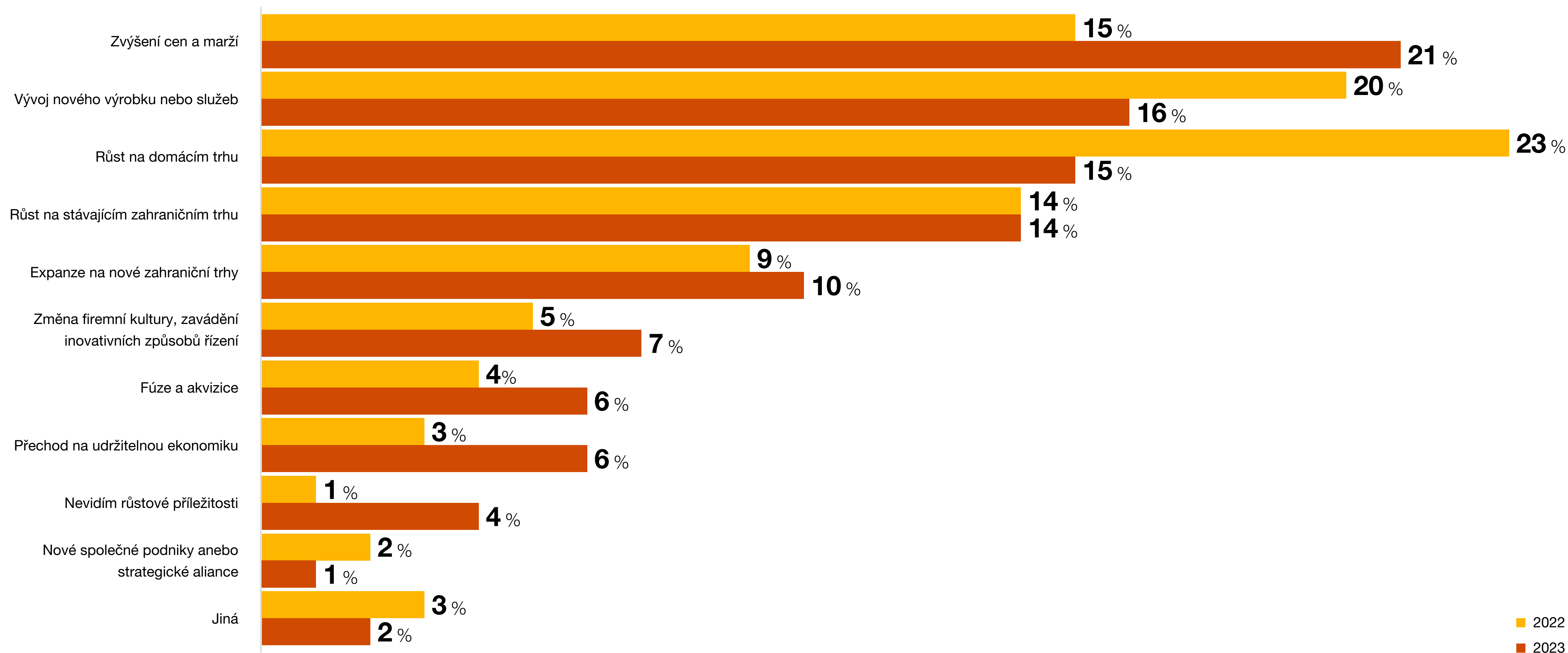
”

I když je procento ředitelů, kteří pro letošek počítají s růsty výnosů vlastních firem na desetiletém minimu, stále je třeba říct, že údaj 64 % sám o sobě není špatný. Je jasné, že utkávat se další měsíce s inflací a dalšími tlaky bude pro firmy náročné, ale nejen prozatím slušně se vyvíjející zima, ale i mnohem optimističtější výhled ředitelů na horizont tří let napovídá, že by se vše mohlo brzy začít obracet k lepšímu.

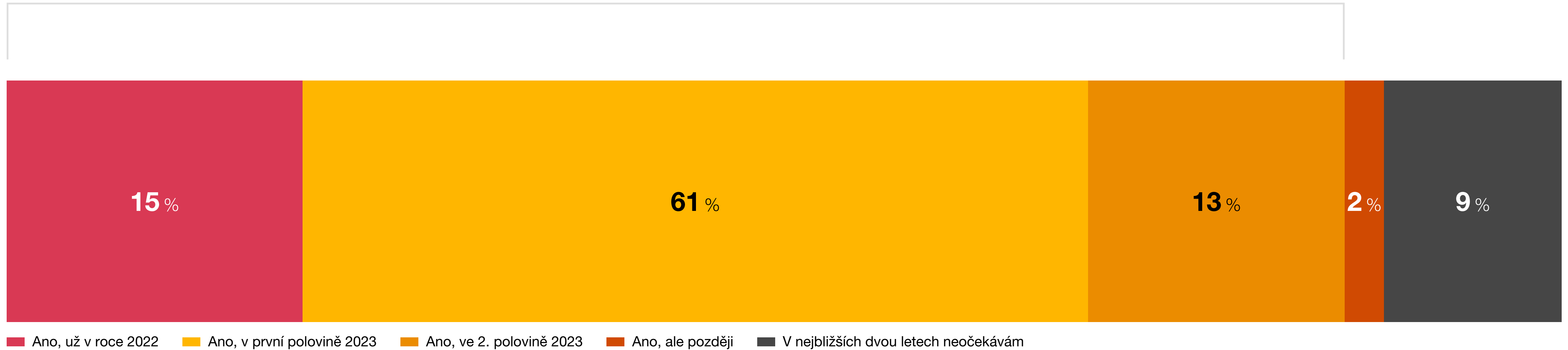
Jiří Moser
Řídící partner
PwC Česká republika

Kterou potenciální příležitost považujete za hlavní pro růst Vaší společnosti v příštích 12 měsících?

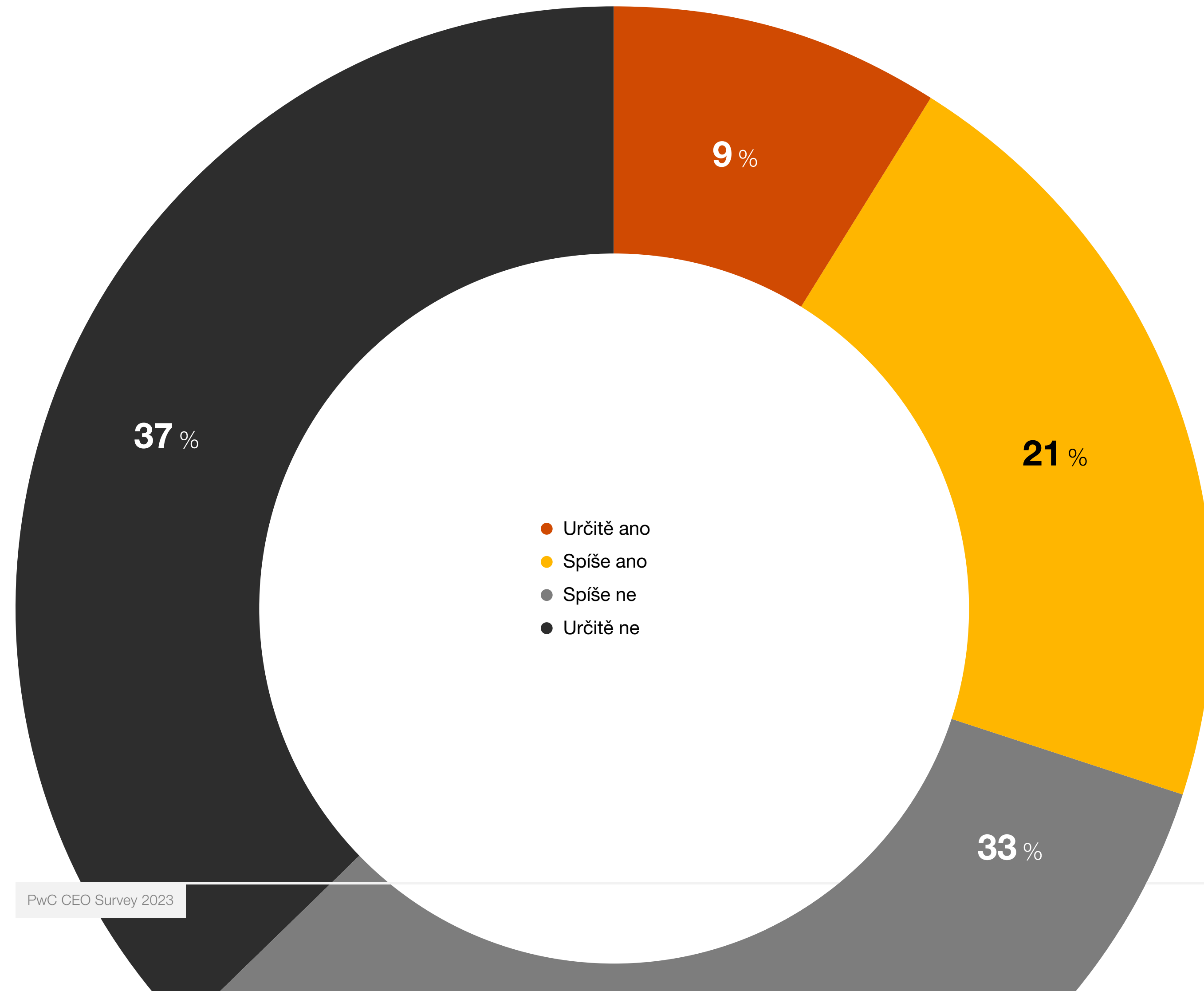

Očekáváte příchod recese?

89 % firem očekává nejpozději v roce 2023 příchod recese

Plánujete v nadcházejícím roce realizovat akvizici jiné společnosti?

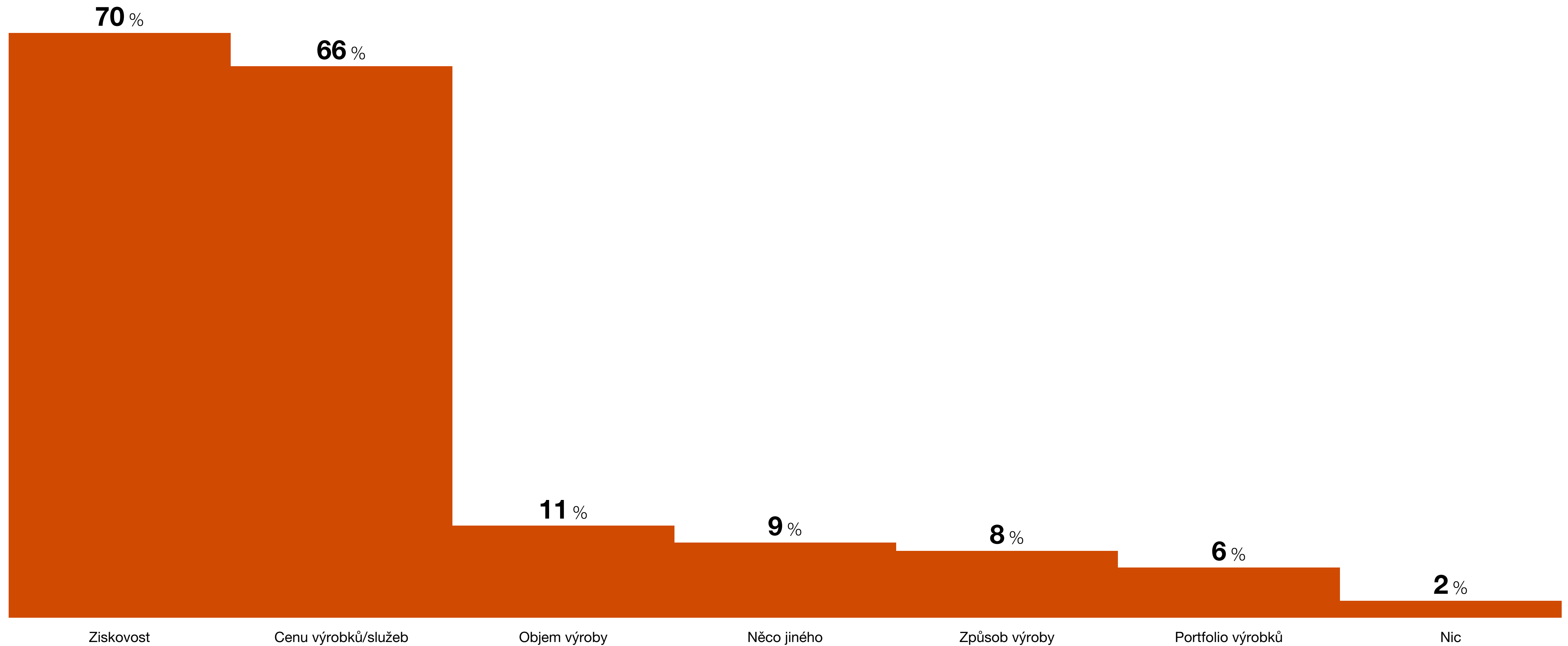
”

Že počet společností, které mají v plánu akvizici jiné firmy, neklesá, je příjemným překvapením. Podíl zůstává na přibližně 30 %, což znamená, že třetina ředitelů si stále věří a má manažerskou a finanční kapacitu kupovat jiné firmy.

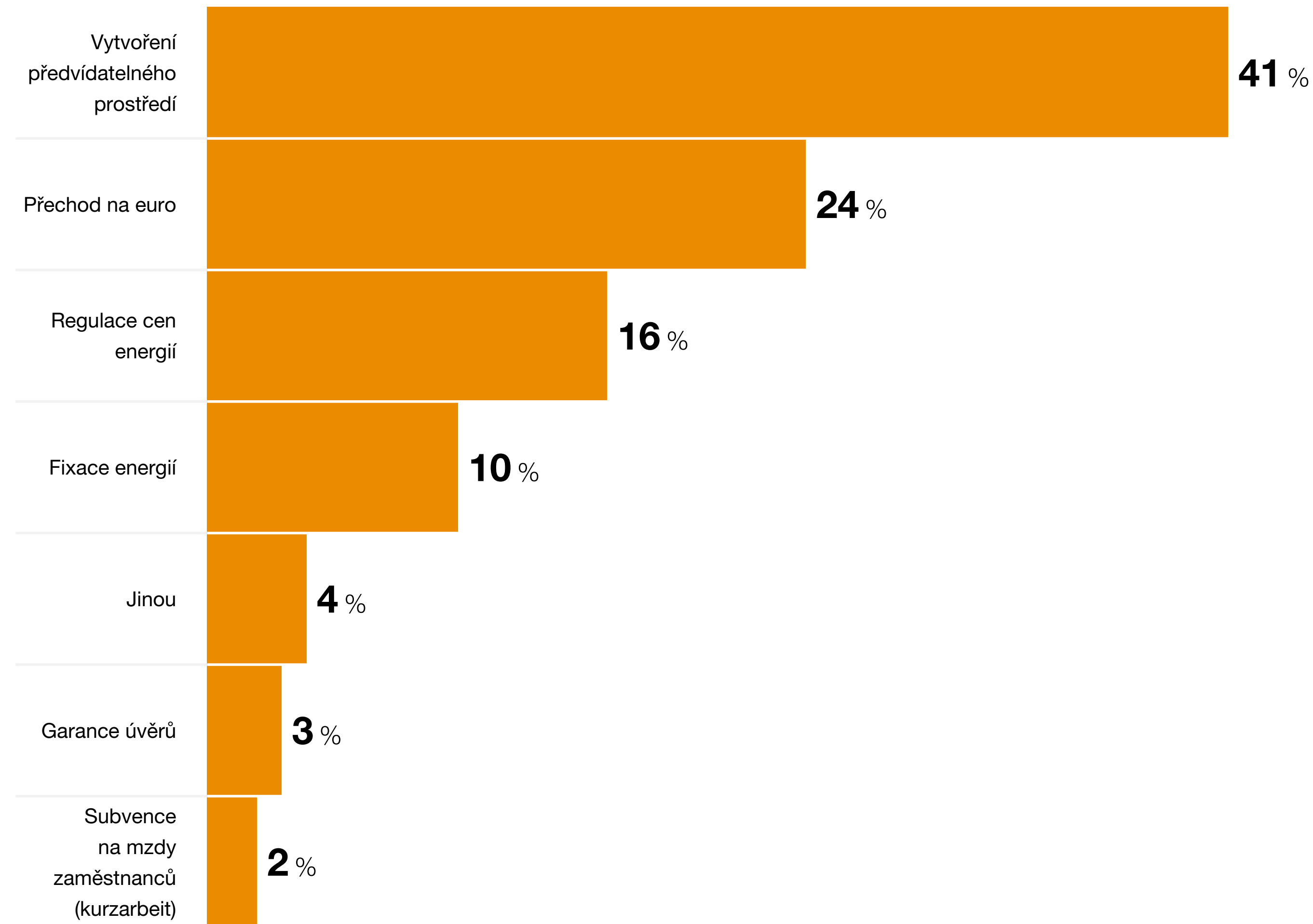

Miroslav Bratrych
Vedoucí partner Deals
PwC Česká republika

Co všechno ve Vaší společnosti bezprostředně a výrazně ovlivňuje aktuální ceny a dostupnost energií?

Jakou pomoc státu byste nejvíc ocenil/a?

”

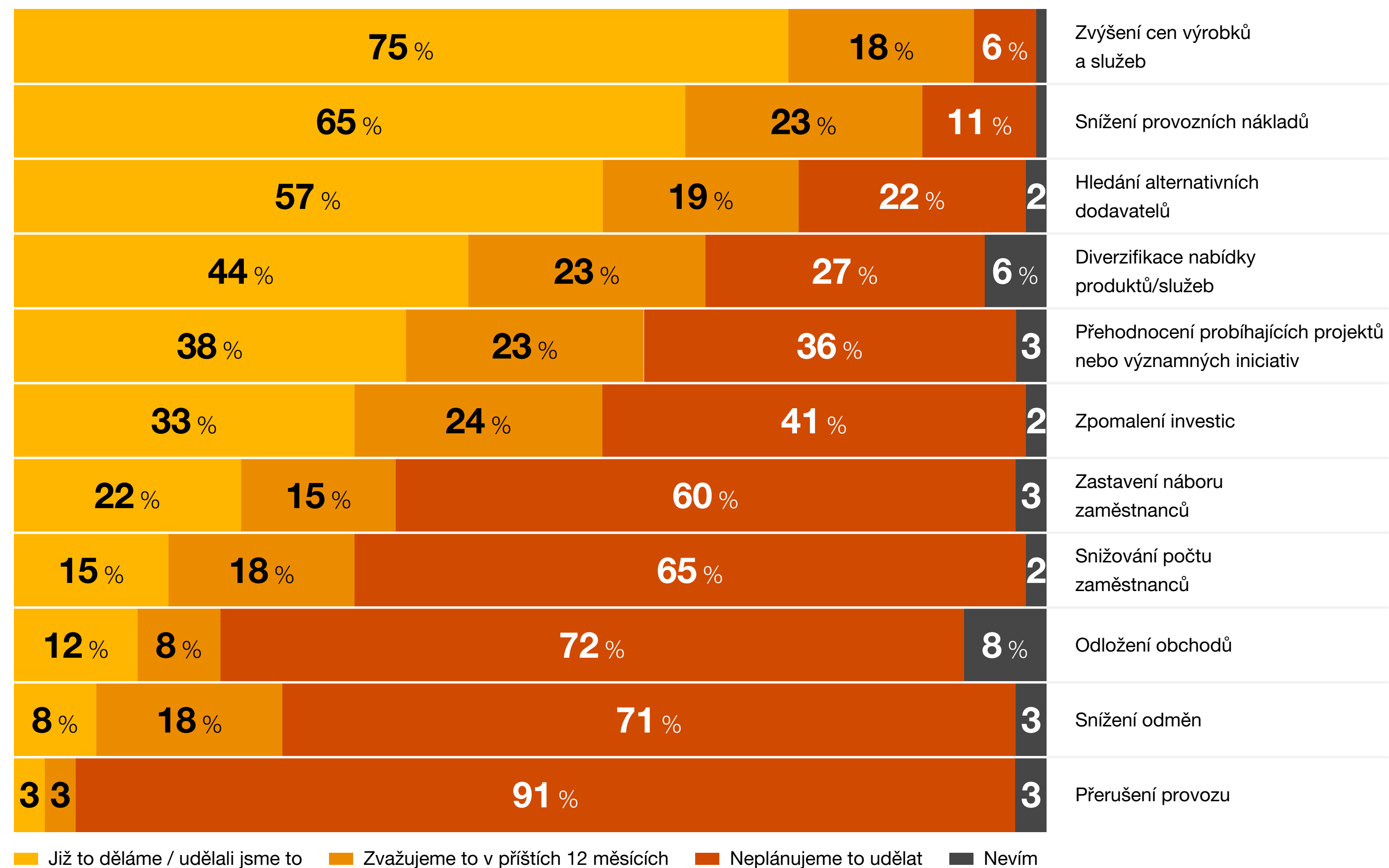
Je celkem pochopitelné, že ředitelé by od státu spíše než konkrétní pomoc chtěli vytvoření stabilního a předvídatelného prostředí pro podnikání. To je totiž něco, čeho se jim v posledních letech akutně nedostává. Nejnovějším příkladem nepředvídatelnosti je tzv. windfall tax. Její konkrétní česká podoba jde v mnohém, zejména v samotné výši zdanění nebo v okruhu subjektů, na které dopadá, nad dohodnutý evropský rámec. Velmi složitá a nepřehledná potom jsou zejména kritéria druhu činností a jejich podílu na celkovém obratu, podle kterých se podniky k této dani kvalifikují.

Martin Diviš

Vedoucí partner Tax, Legal & People
PwC Česká republika

Která z následujících opatření zvažuje využít Vaše společnost ke zmírnění potenciálních ekonomických problémů v příštích 12 měsících?

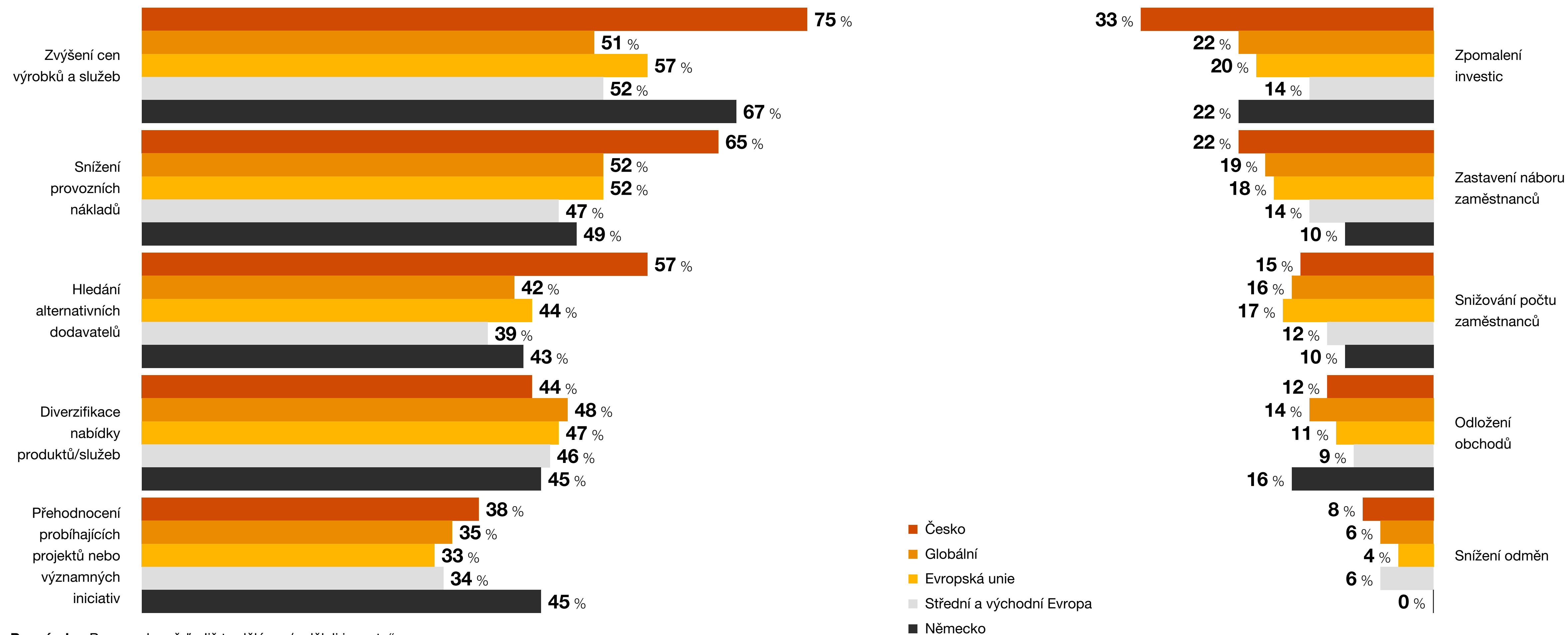
”

Příjemným překvapením mezi stávajícími i uvažovanými řešeními krize je relativně malý důraz na snižování počtu zaměstnanců. Vypadá to, že jsou ředitelé poučení a postupují s patřičnou rozvahou. V minulých krizích se totiž ukázalo, že zachování kvalifikovaných lidí, nepropouštění a nedestabilizování firmy je z dlouhodobého hlediska určitě prvek, který podnikům ve finále pomůže.

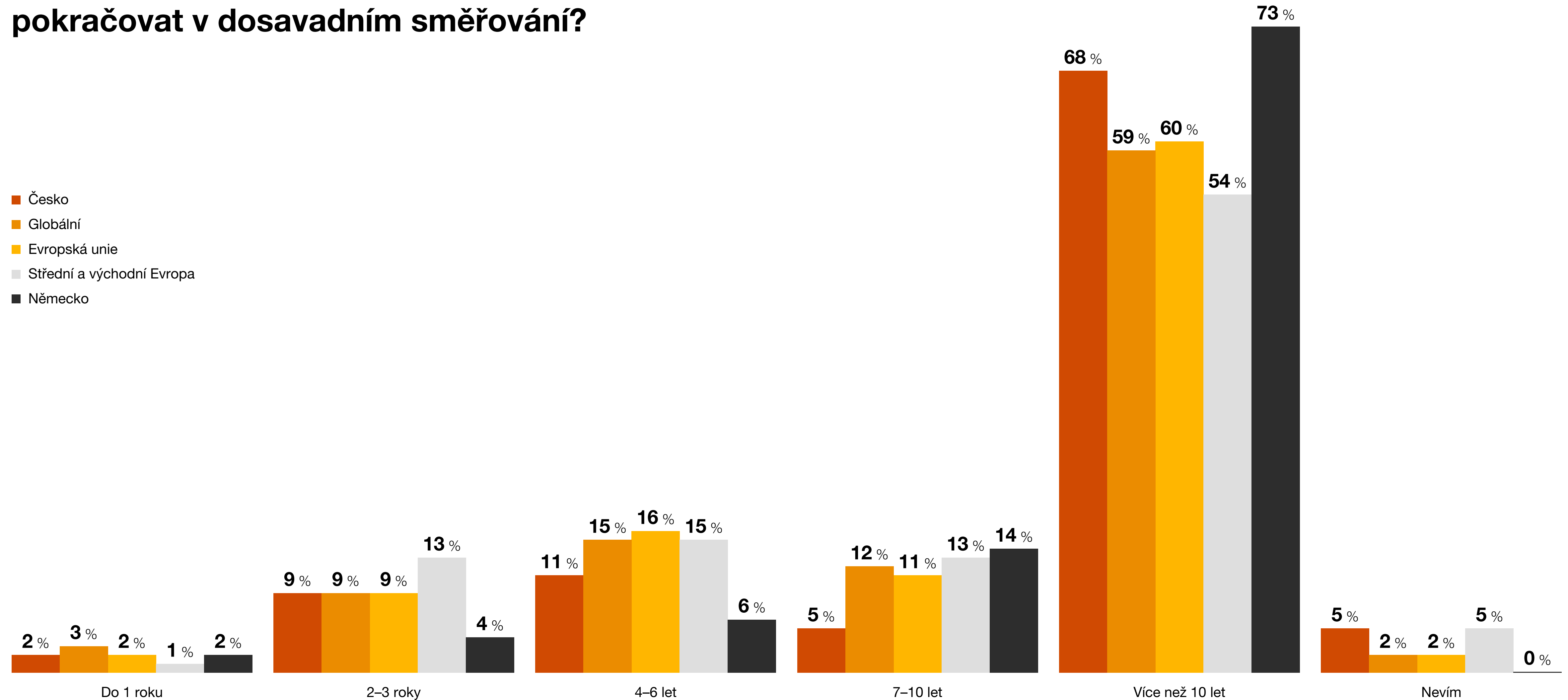
Petr Smutný
Partner pro reorganizace
PwC Česká republika

Která z následujících opatření ke zmírnění potenciálních ekonomických problémů Vaše společnost již využila nebo v současnosti využívá?

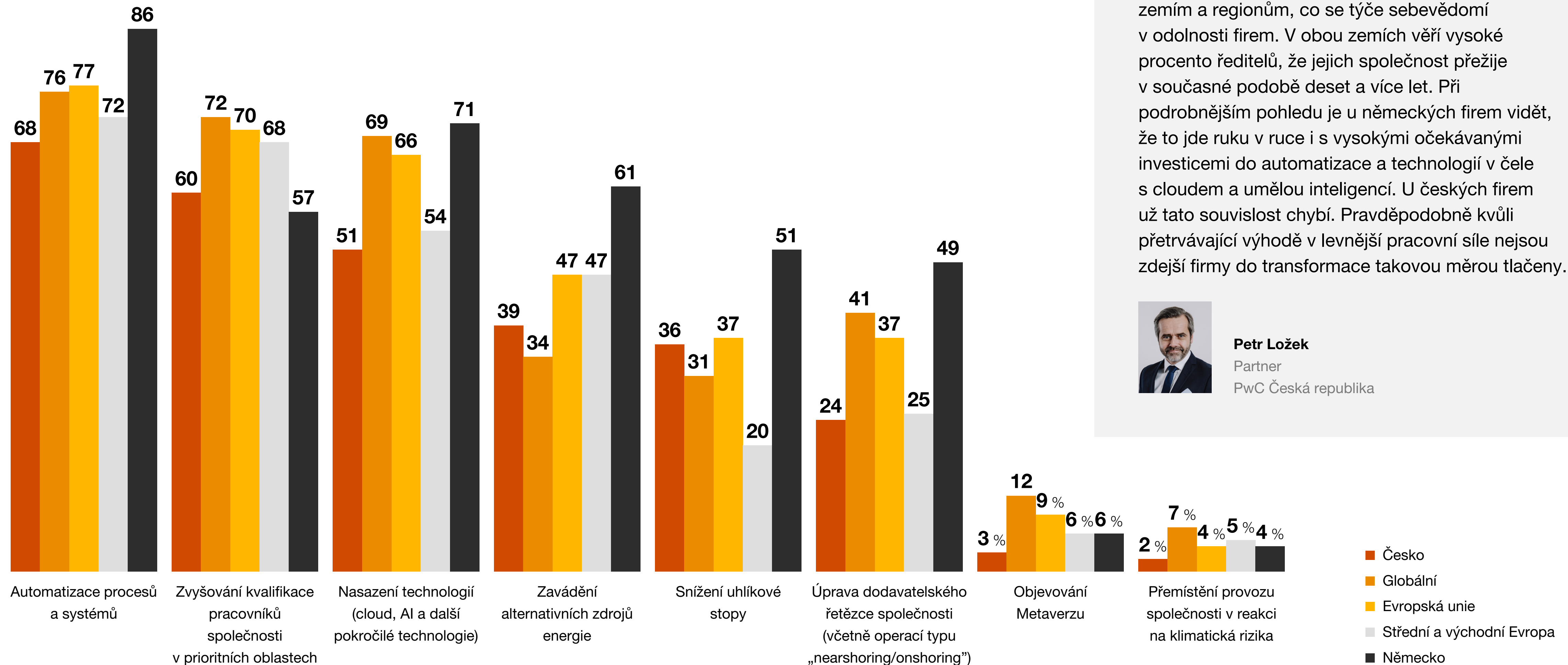

Poznámka: Pouze odpověď „Již to děláme / udělali jsme to“

Jak dlouho si myslíte, že bude Vaše firma ekonomicky životaschopná, pokud bude pokračovat v dosavadním směřování?

Do kterých všech z následujících oblastí bude Vaše společnost v příštích 12 měsících investovat?

Česko se spolu s Německem vymyká ostatním zemím a regionům, co se týče sebevědomí v odolnosti firem. V obou zemích věří vysoké procento ředitelů, že jejich společnost přežije v současné podobě deset a více let. Při podrobnějším pohledu je u německých firem vidět, že to jde ruku v ruce i s vysokými očekávanými investicemi do automatizace a technologií v čele s cloudem a umělou inteligencí. U českých firem už tato souvislost chybí. Pravděpodobně kvůli přetrvávající výhodě v levnější pracovní síle nejsou zdejší firmy do transformace takovou měrou tlačeny.

Petr Ložek
Partner
PwC Česká republika

Kdy si myslíte, že se výnosy Vaší společnosti dostanou na úroveň před COVID-19?

74 %

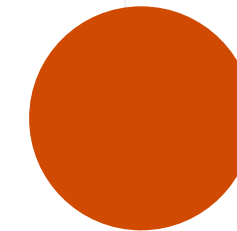
Už se na tuto úroveň dostaly

3 %

v 1. pol.
2023

7 %

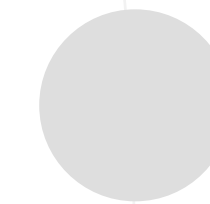
v 2. pol.
2023

4 %

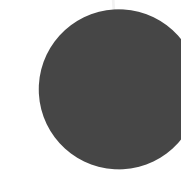
v 1. pol.
2024

6 %

v 2. pol.
2024

5 %

Později

1 %

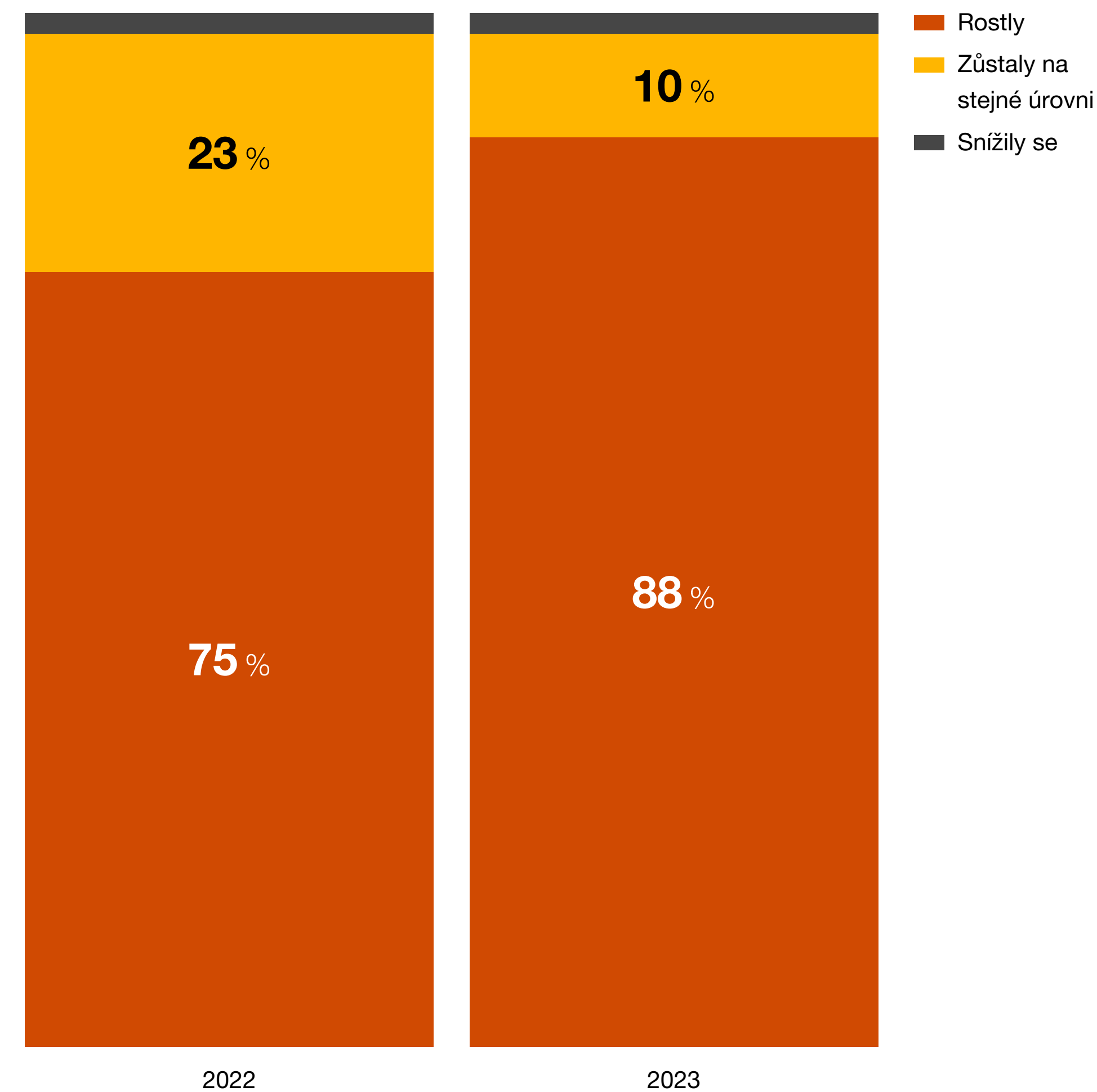
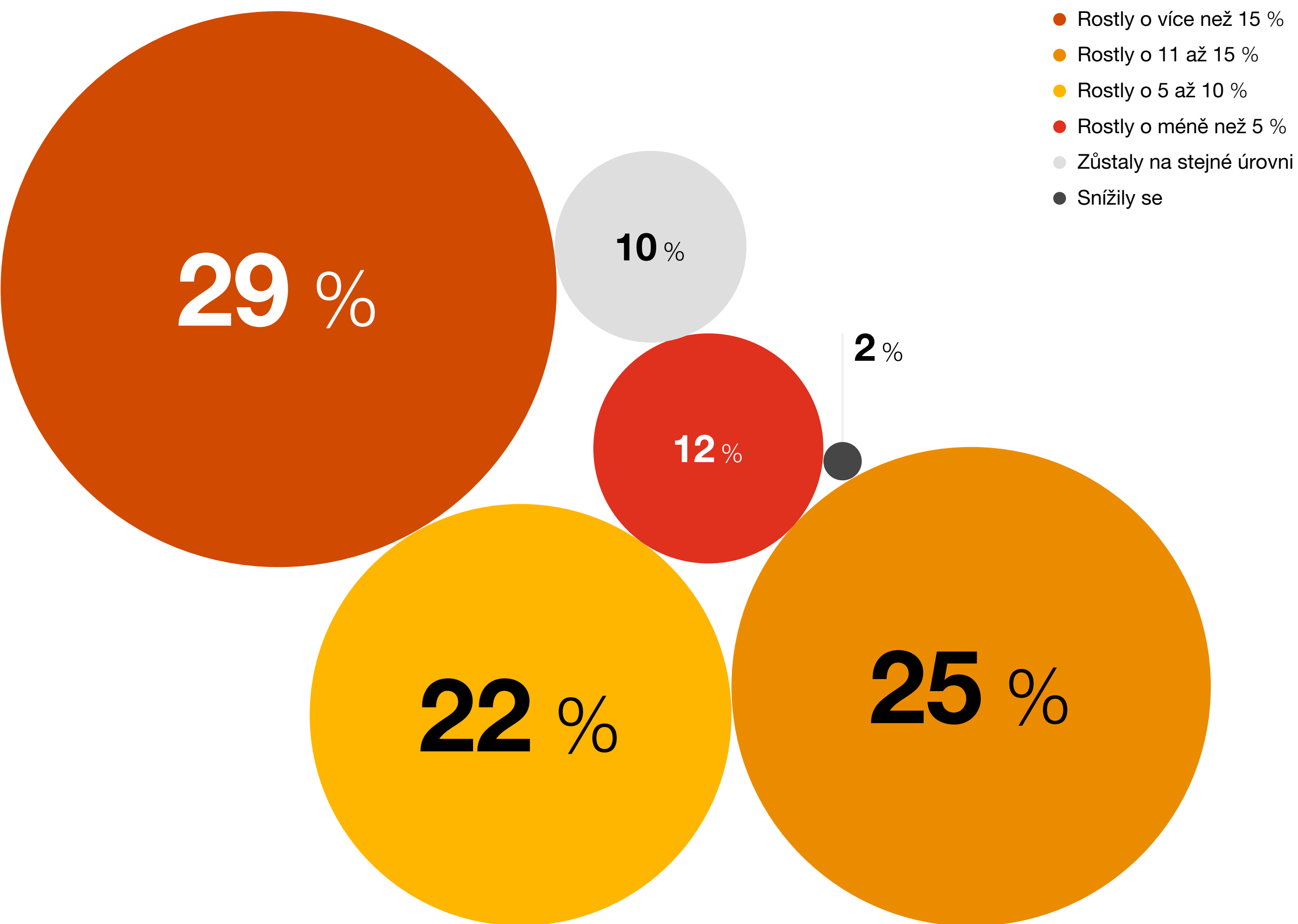

Nikdy

Nejistota a rizika

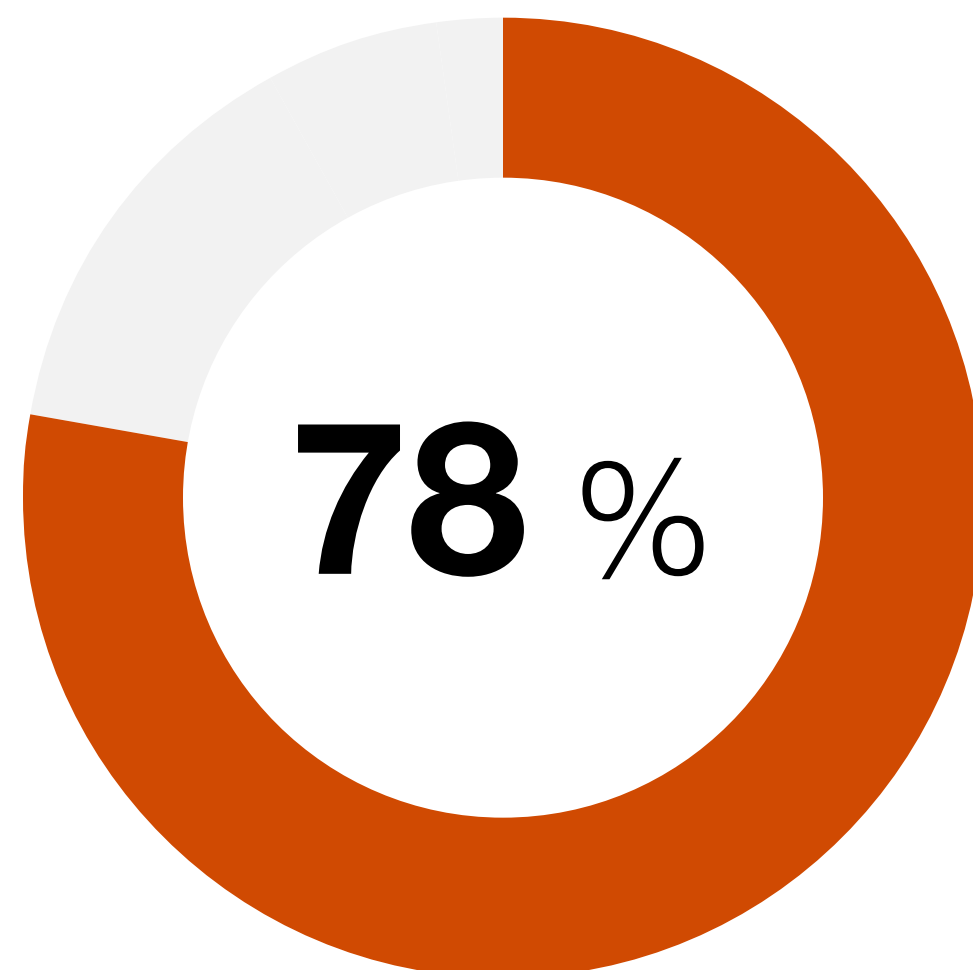

Jak se v průměru meziročně změnily ceny Vašich produktů a služeb?

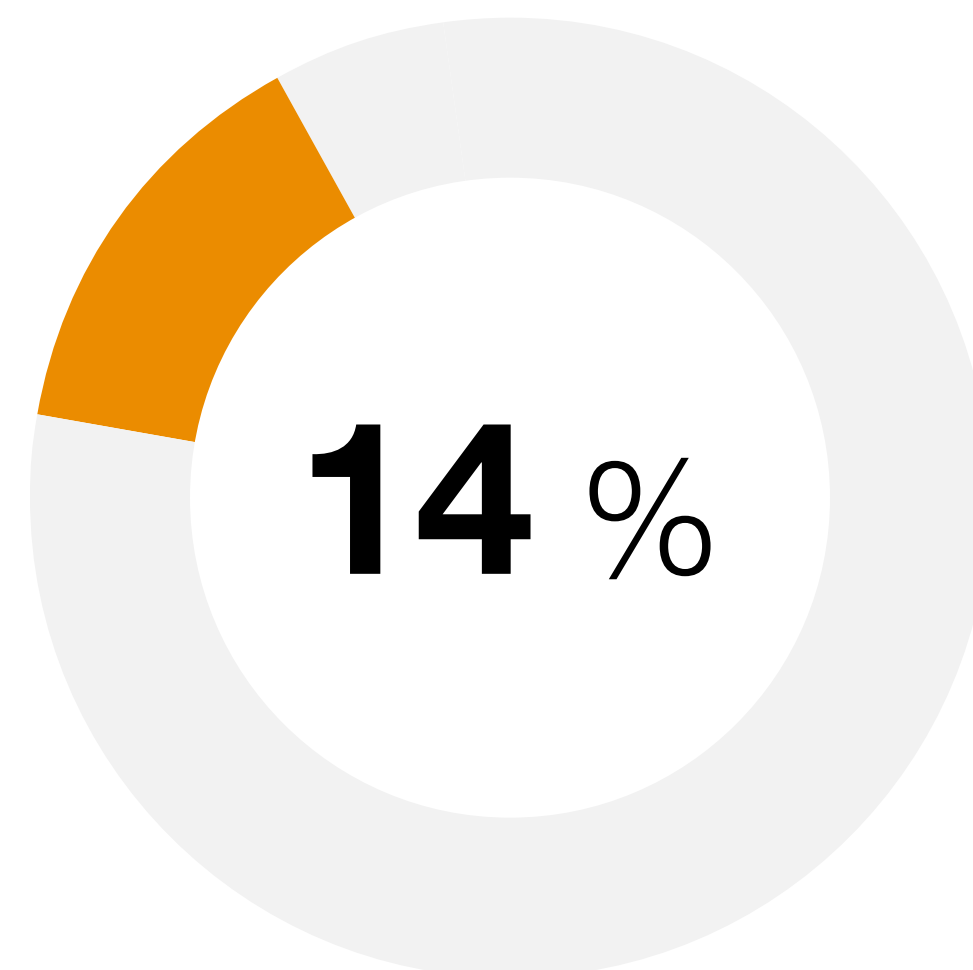

Řekl/a byste, že ceny vstupů pro Vaše podnikání v nadcházejících 12 měsících:

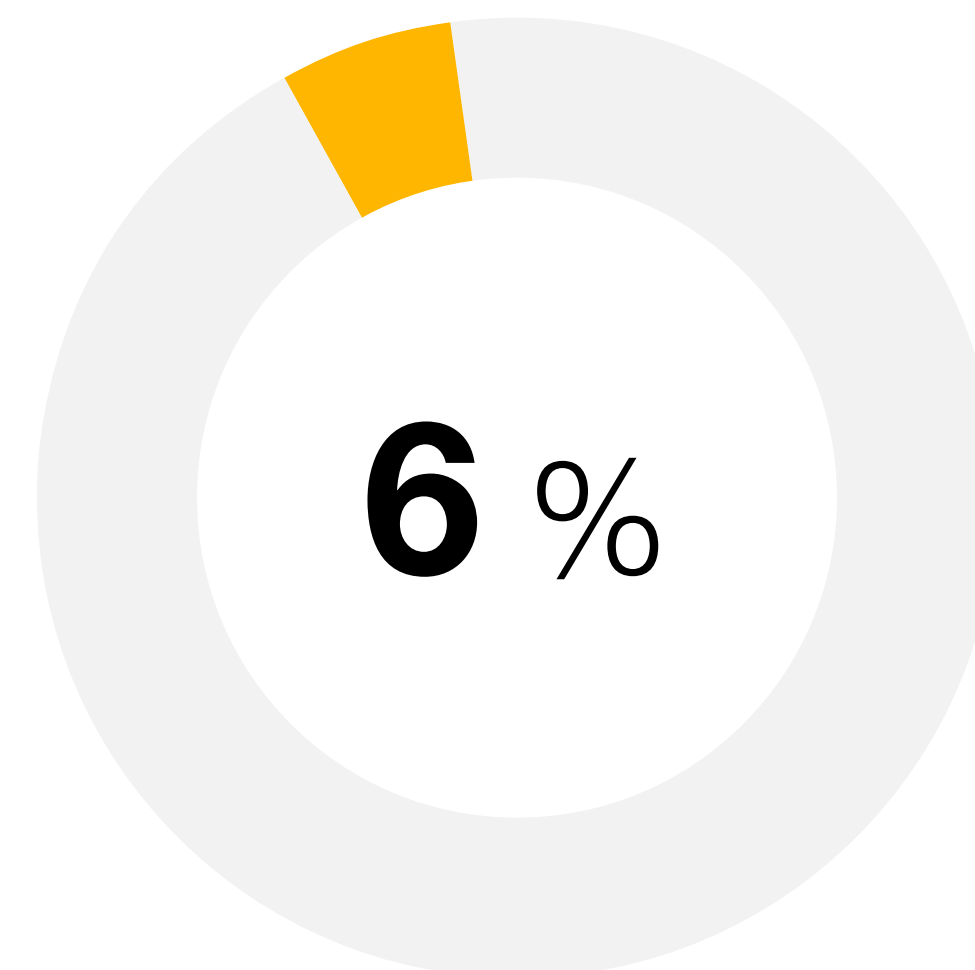
 Více než tři čtvrtiny CEOů předpokládají, že ceny vstupů pro jejich podnikání v roce 2023 nadále porostou. To znamená, že se s vysokou pravděpodobností budou promítat do růstu cen spotřebitelských – tedy inflace.

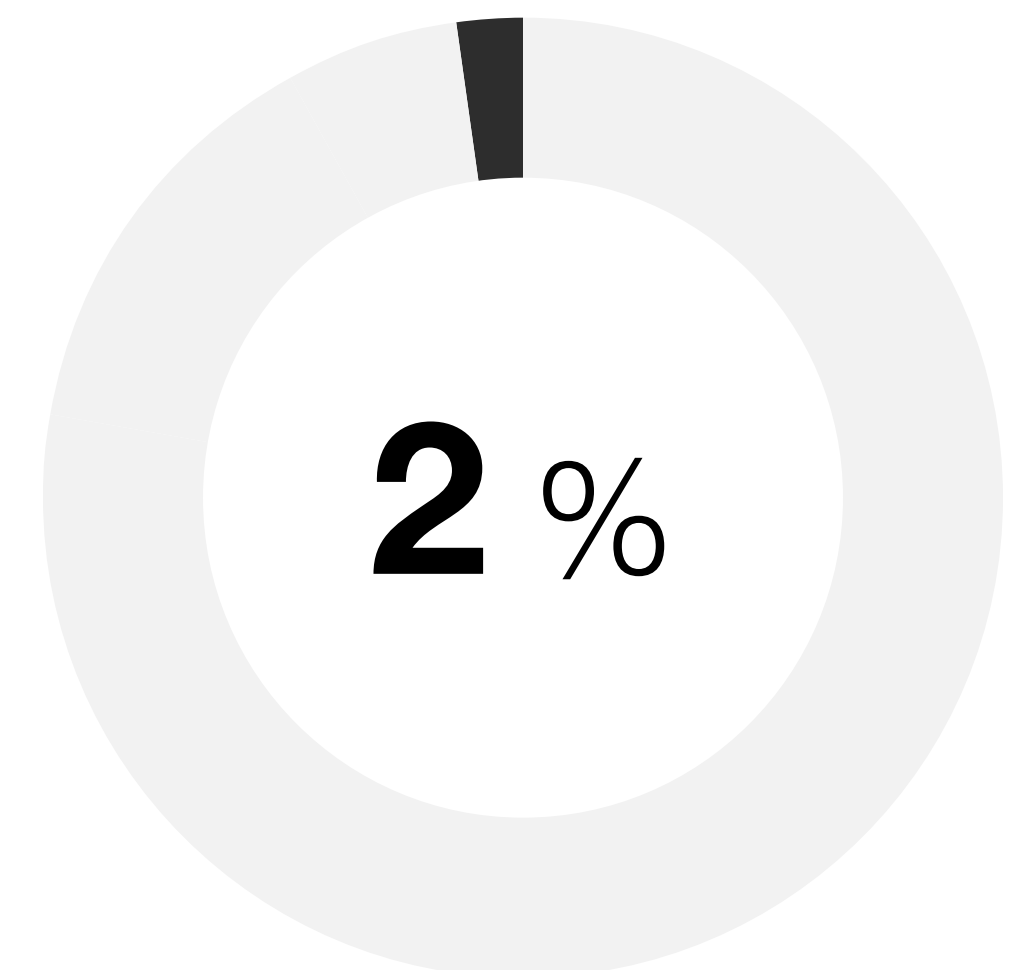
Budou růst

Zůstanou stejné

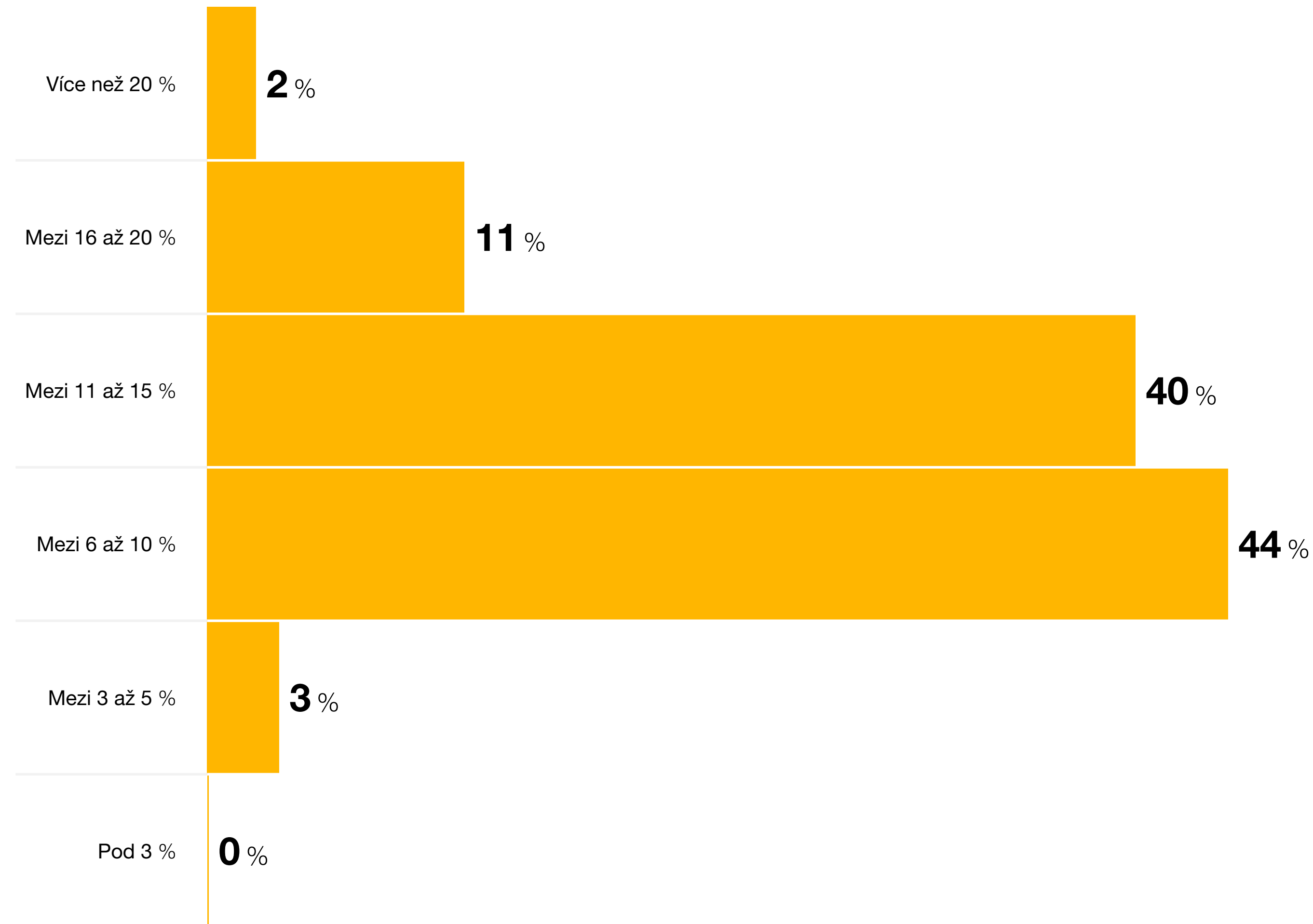

Budou klesat

Nevím

Jakou očekáváte průměrnou roční míru inflace v roce 2023?

”

I když inflace půjde dolů, ještě nějakou dobu nejspíš bude dvouciferná. Nevýhodou této momentálně nejobávanější hrozby přitom je, že se jí firmy můžou jen velmi těžko bránit. V podstatě jediným receptem je flexibilní cenová politika, což se ovšem lépe říká, než následně v praxi provádí.

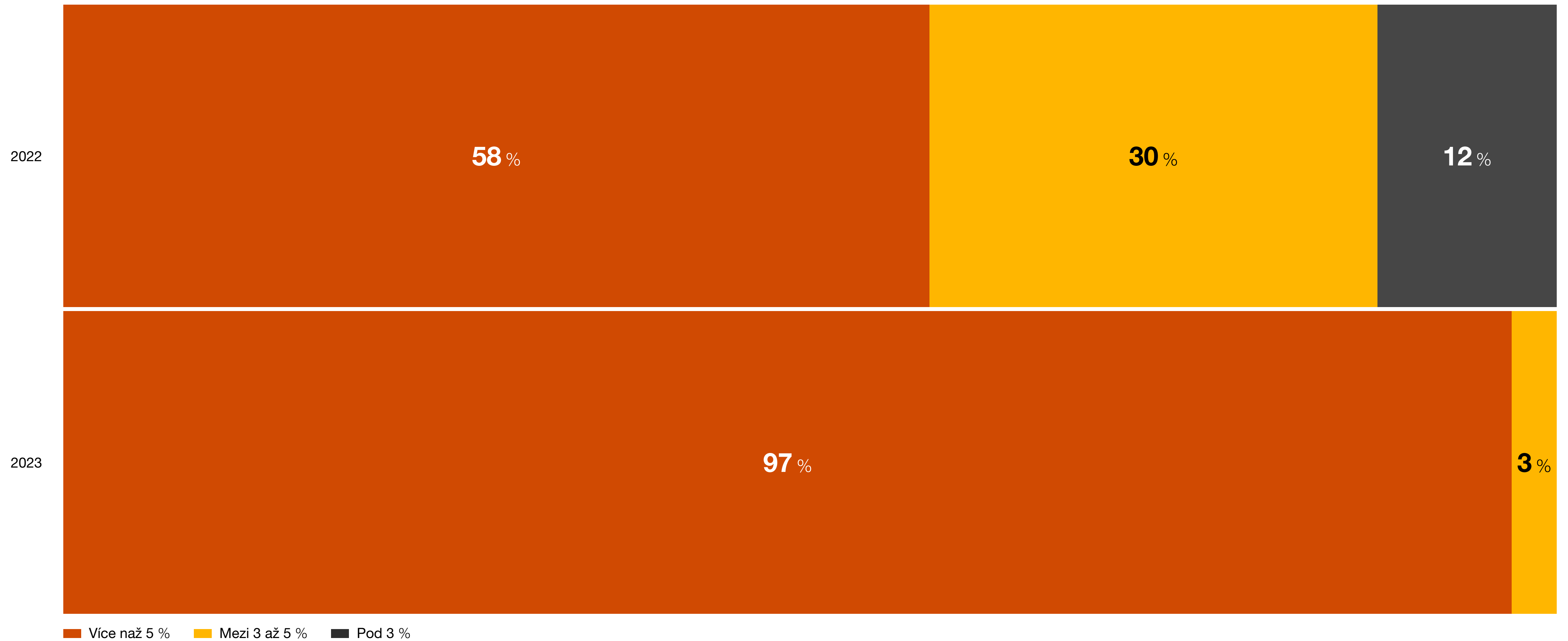
Lepší možnosti už firmy mají při zajišťování se proti dvěma provázaným a doprovodným projevům inflace: rostoucím úrokovým sazbám a kurzovému riziku. Zejména u kurzu se při posílení koruny na přelomu roku opět ukázalo, jak je nevyzpytatelný. Naštěstí tady lze využít hedgeových nástrojů a přirozeného zajištění vlastní strukturou financování v kombinaci s měnovou politikou. Když se to udělá šikovně, jde to i bez poplatků za komerční deriváty.

Olga Cilečková

Partnerka pro řízení finančních rizik
PwC Česká republika

Očekávaná průměrná roční míra inflace v letech 2022 a 2023

Obáváte se v horizontu následujících 12 měsíců níže uvedených potenciálních podnikatelských hrozeb?

Rizika	2022	2023	změna	
			2023/2022	2023/2021
Vysoká inflace	84 %	90 %	6 %	37 %
Růst mzdových nákladů	85 %	85 %	0 %	37 %
Volatilita cen energií	67 %	85 %	18 %	48 %
Dostupnost kvalifikovaných zaměstnanců	94 %	81 %	-13 %	10 %
Geopolitická rizika	46 %	77 %	31 %	36 %
Volatilita cen surovin	69 %	77 %	8 %	31 %
Nejistý či nestabilní ekonomický růst	60 %	74 %	14 %	6 %
Kybernetické hrozby	54 %	71 %	17 %	22 %
Rostoucí daňové a odvodové zatížení	55 %	69 %	14 %	-2 %
Přílišná regulace	56 %	65 %	9 %	-12 %
Nekvalitní legislativa či její těžko předvídatelné změny	60 %	65 %	5 %	-16 %
Trvalý posun v chování spotřebitelů a jejich ochotě utrácet	40 %	64 %	24 %	19 %
Nejistý politický vývoj	34 %	63 %	29 %	-1 %
Bezpečnost dodavatelského řetězce	59 %	61 %	2 %	24 %
Dezinformace	48 %	60 %	12 %	-1 %
Kolísání měnových kurzů	51 %	59 %	8 %	0 %
Nedostatek energií	-	55 %	-	-
Nestabilita kapitálových trhů	41 %	54 %	13 %	12 %
Rostoucí úrokové sazby a zhoršená dostupnost financování	34 %	51 %	17 %	-
Ekonomické nerovnosti	43 %	48 %	5 %	-2 %
Klimatická změna a poškození životního prostředí	45 %	44 %	-1 %	-6 %
Budoucnost Eurozóny	35 %	43 %	8 %	0 %
Nedostatečná infrastruktura země	39 %	42 %	3 %	-8 %
Neschopnost financovat další růst	18 %	39 %	21 %	20 %
Sociální nepokoje	22 %	38 %	16 %	5 %
Snížené zdraví a well-being zaměstnanců	38 %	35 %	-3 %	-4 %
Úplatkářství a korupce	24 %	28 %	4 %	-19 %
Nekalé / neetické jednání zaměstnanců či obchodních partnerů	17 %	24 %	7 %	-1 %
Nezaměstnanost	19 %	23 %	4 %	-5 %
Rychlost technologických změn	29 %	22 %	-7 %	-10 %
Příchod nových konkurentů na trh	20 %	21 %	1 %	-2 %
Pandemie a jiné krize spojené se zdravím obyvatel	73 %	20 %	-53 %	-58 %

Poznámka: Součet odpovědí „velmi se obávám“ a „trochu se obávám“

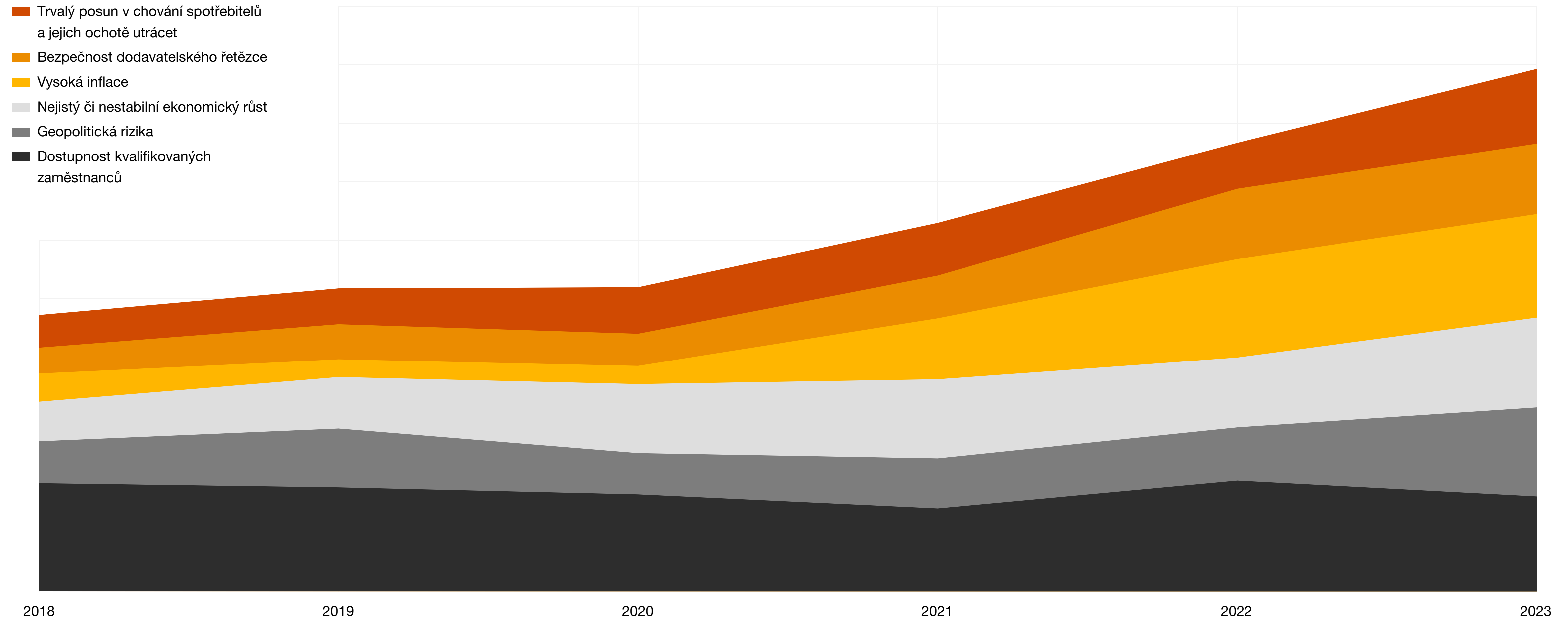
”

Obava z rizik spojených s inflací je logická, ale lze předpokládat, že odezní ve chvíli, kdy inflace klesne zpět na obvyklé hodnoty. Jinak je to s meziročním nárůstem obavy z kyberbezpečnosti o 17 %. Tam se riziko v čase průběžně zvyšuje a toto číslo odráží spíš přibývajících počet ředitelů, kteří si ho uvědomují. Jako zodpovědné se proto jeví, že 33 % českých ředitelů plánuje zvýšit investice do kyberbezpečnosti v reakci na stoupající geopolitická rizika. I tady se ale hodí dodat, že průměr EU je 48 % a v Německu to plánuje dokonce 70 % ředitelů.

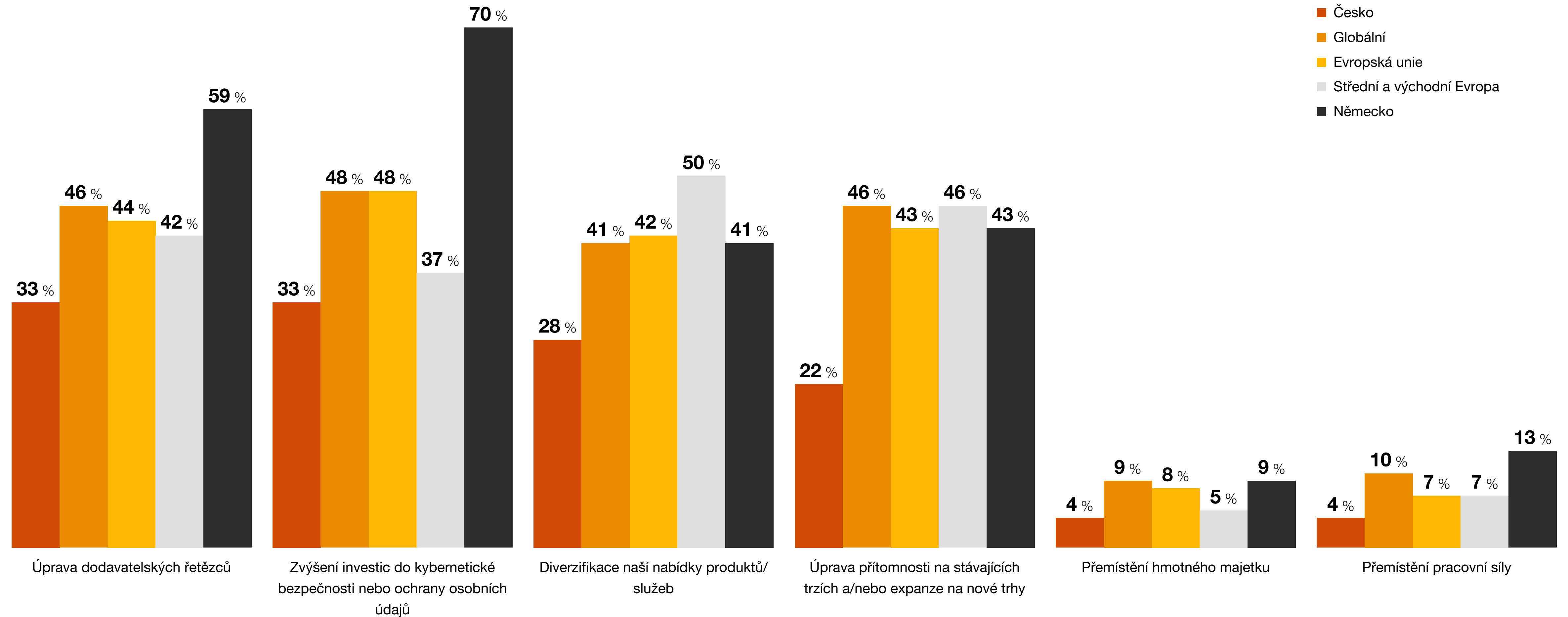
Tomáš Kuča
Vedoucí partner Assurance
PwC Česká republika

Vývoj vnímání vybraných rizik v čase

Poznámka: Součet odpovědí „velmi se obávám“ a „trochu se obávám“

Která z následujících opatření, pokud vůbec nějaká, zvažuje Vaše společnost ke zmírnění rizik spojených s geopolitickými konflikty v příštích 12 měsících?

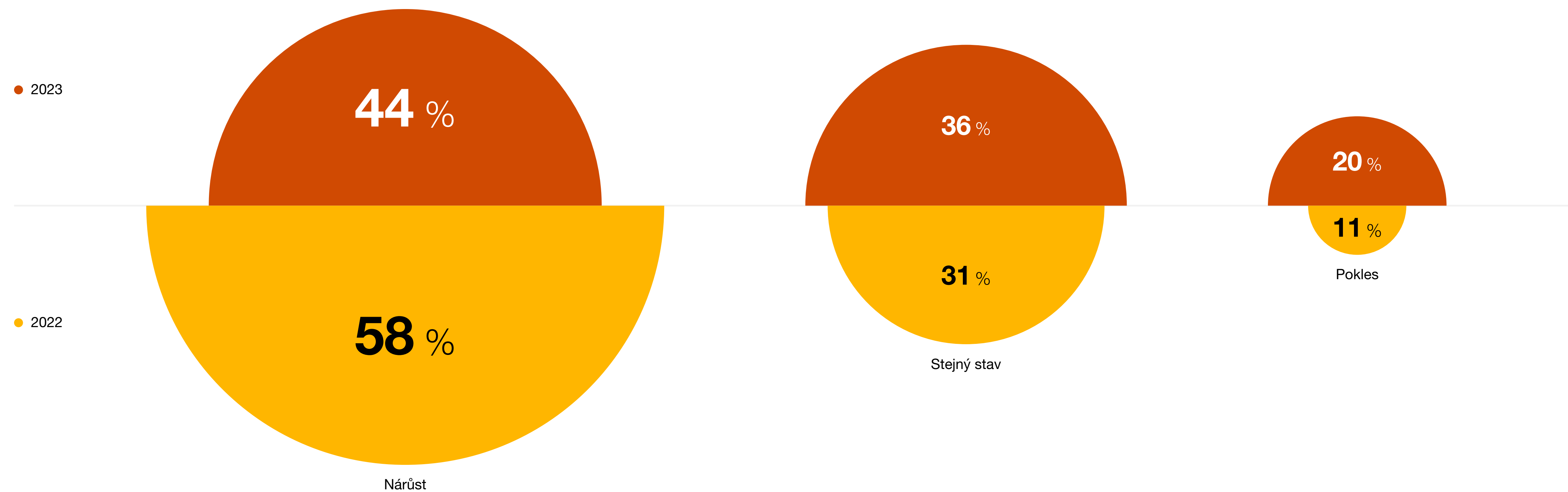

Poznámka: Odpovídali lidé, kteří uvedli „velmi se obávám“ či „trochu se obávám“ geopolitických rizik

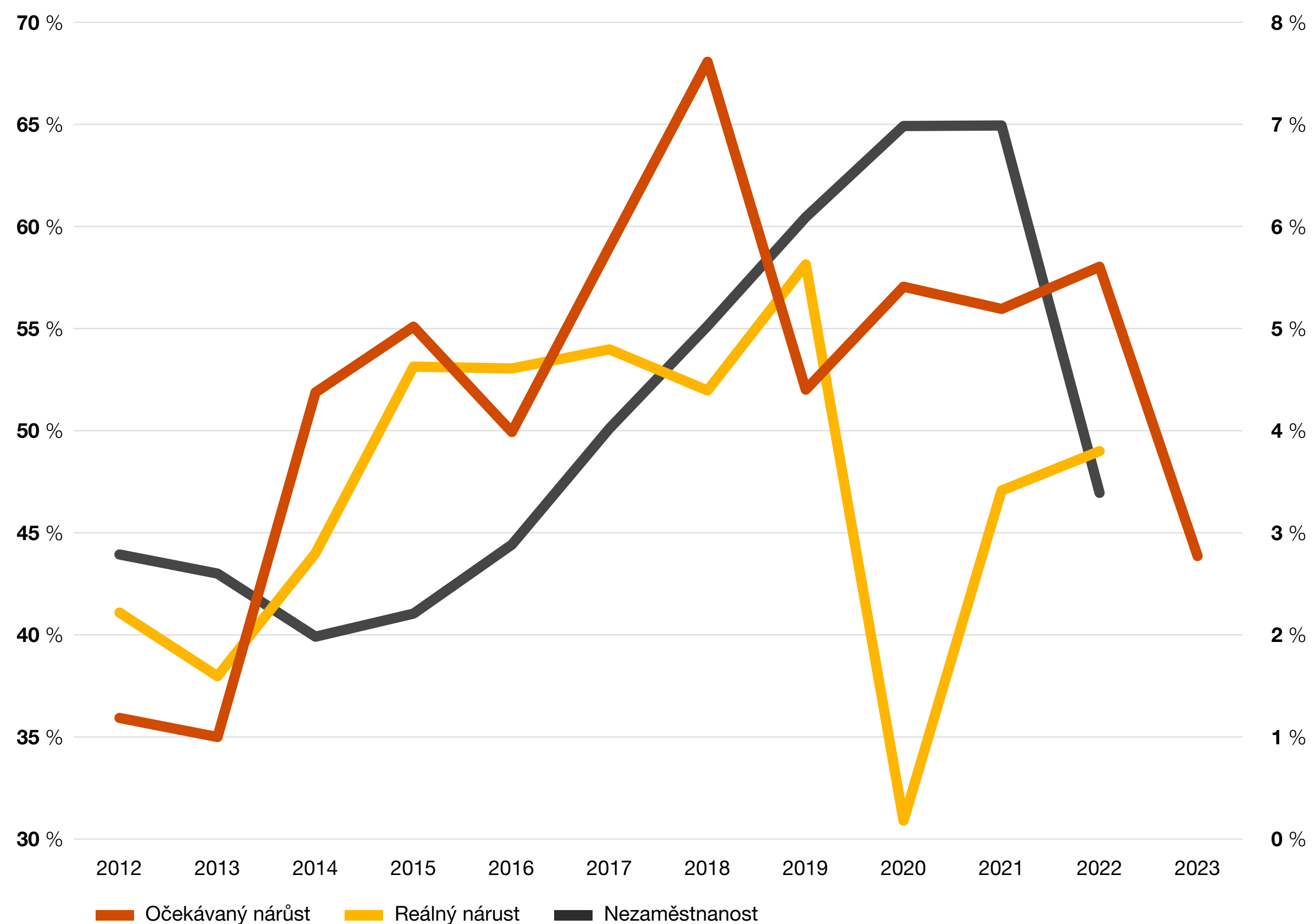
Lidé a společnost

Odhadovaná změna počtu zaměstnanců v letech 2022 a 2023

Nezaměstnanost a očekávaný nárůst počtu zaměstnanců v čase

”

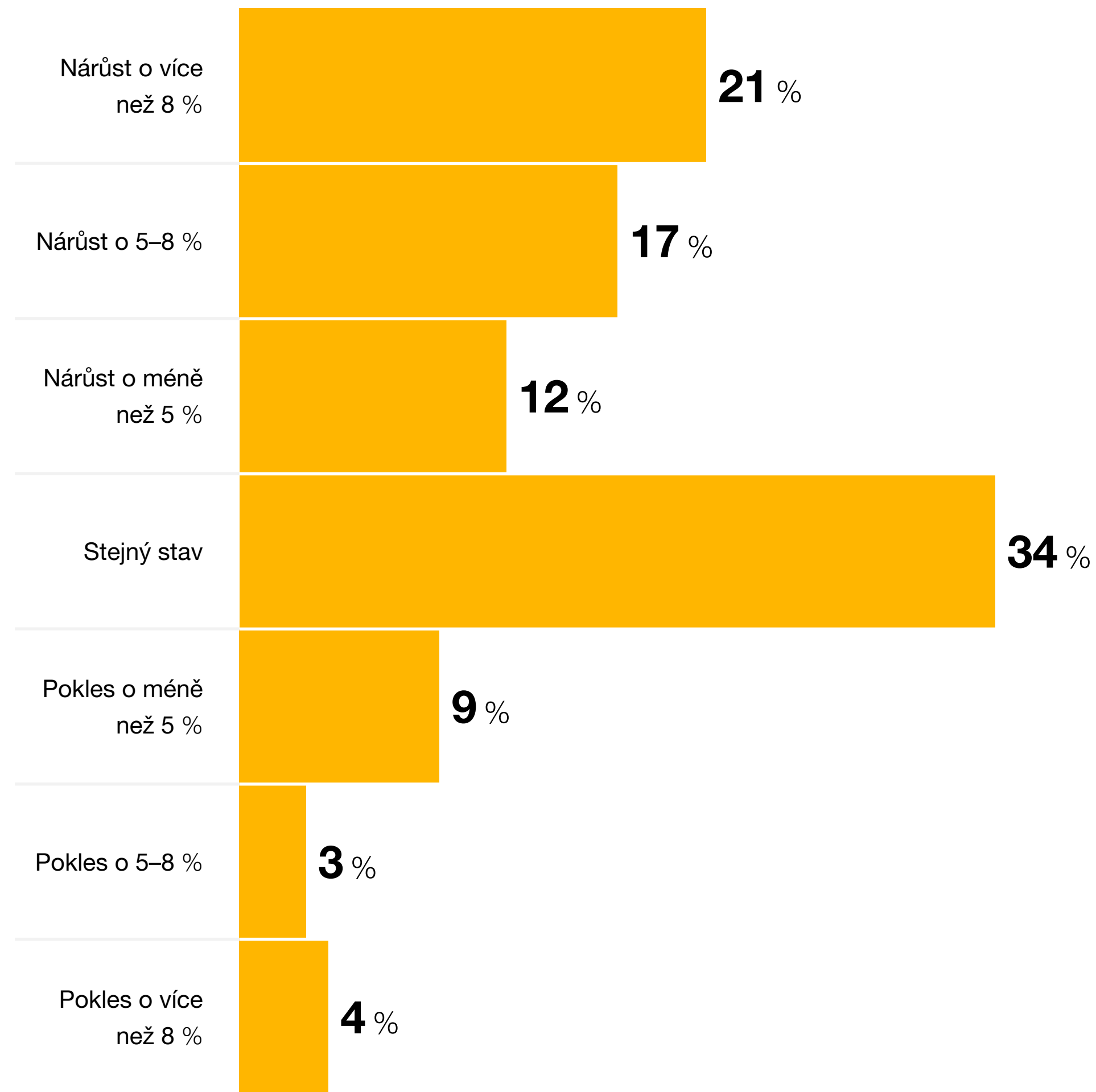
Už v minulých třech letech jsme byli svědky toho, že i přes bezprecedentní šoky způsobené pandemií a následnými nejistotami nebo rostoucí inflací se v Česku nezaměstnanost zvyšovala jen nepatrně a zůstává stále na historicky velmi nízkých hodnotách. Ředitelé v letošním průzkumu naznačují, že tomu tak bude i nyní. Stále na pracovním trhu platí, že jako větší problém firmy vnímají nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců. Nutné snižování stavů se nejspíš nevyhne oblastem, kde je potřeba optimalizovat, ale plošné propouštění se evidentně nechystá.

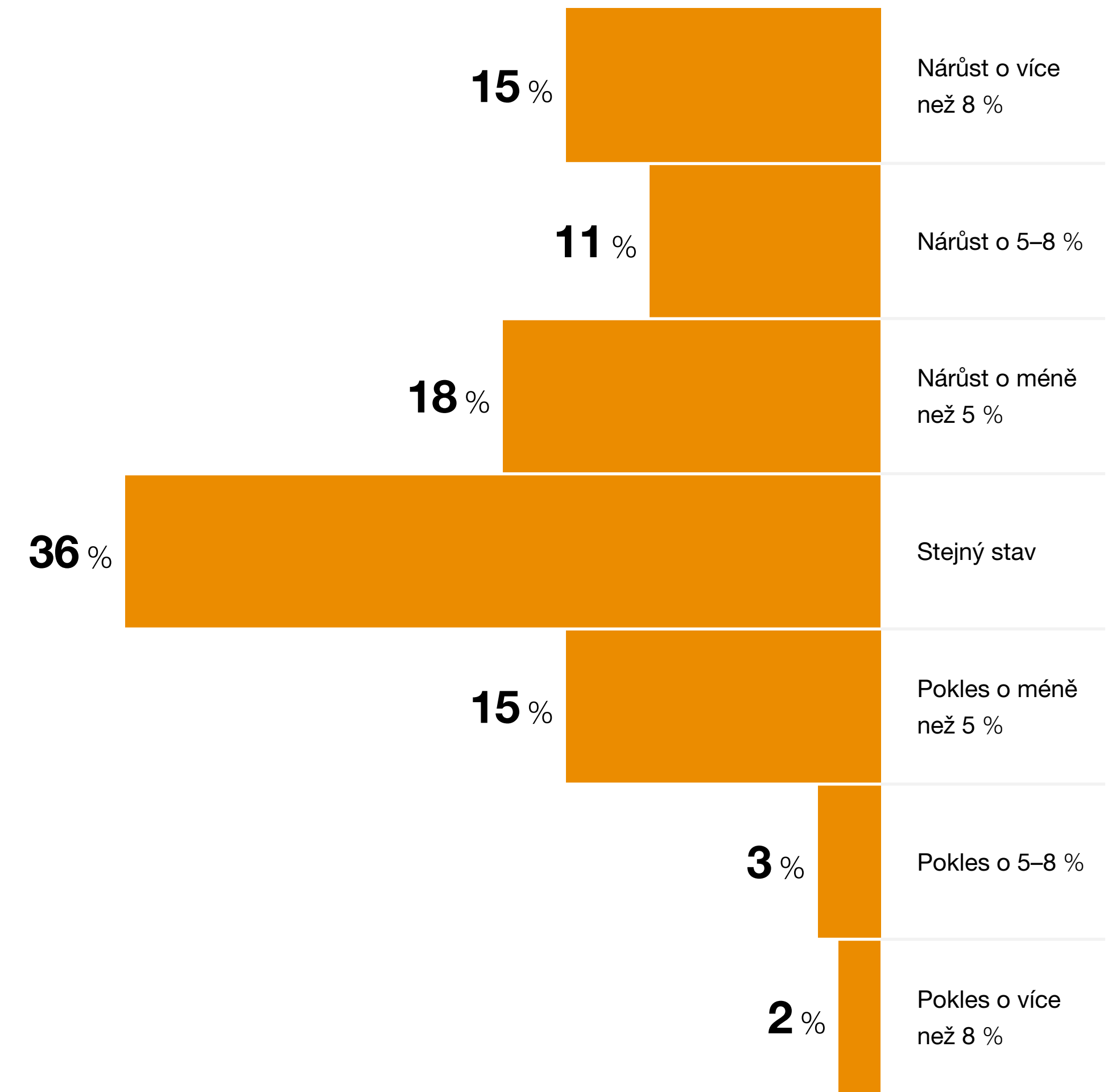
Andrea Linhartová Palánová

Senior manažerka pro řízení lidských zdrojů
PwC Česká republika

Jak se v uplynulých 12 měsících změnil počet pracovníků ve Vaší společnosti?

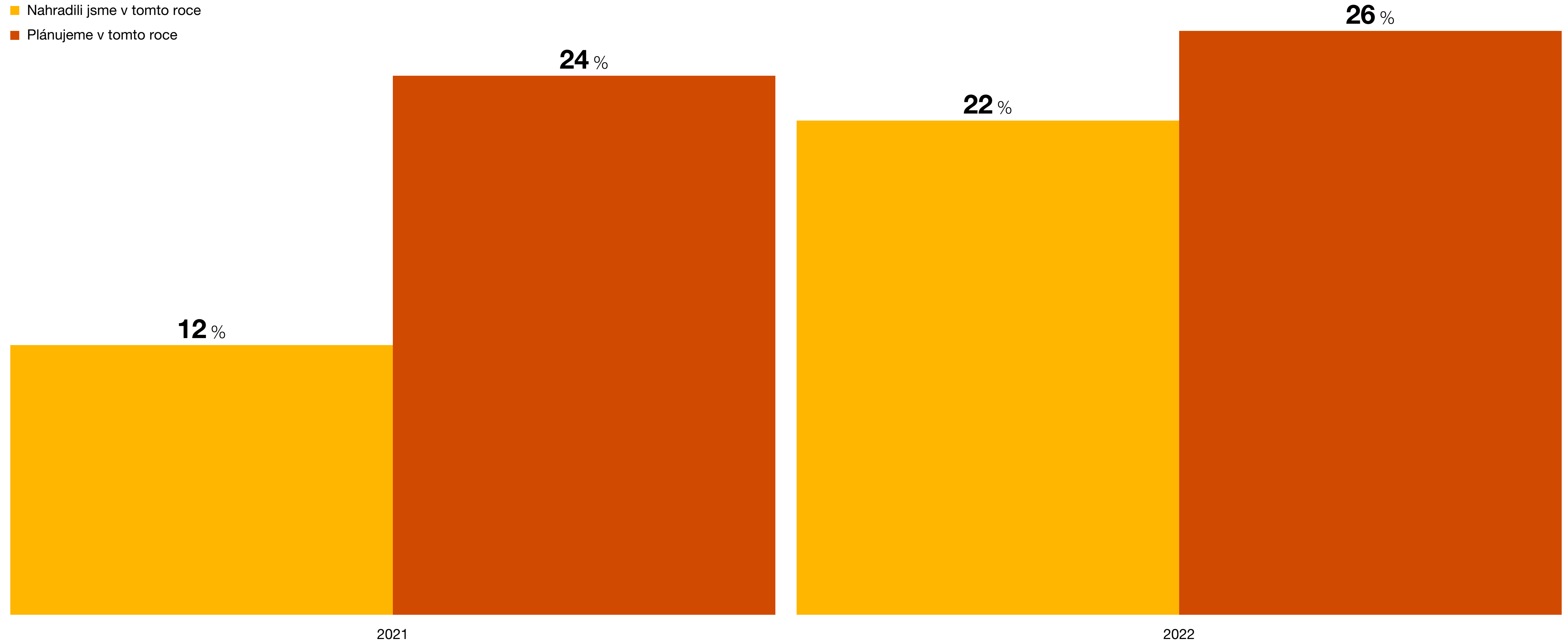

Jak očekáváte, že se v následujících 12 měsících změní počet pracovníků ve Vaší společnosti?

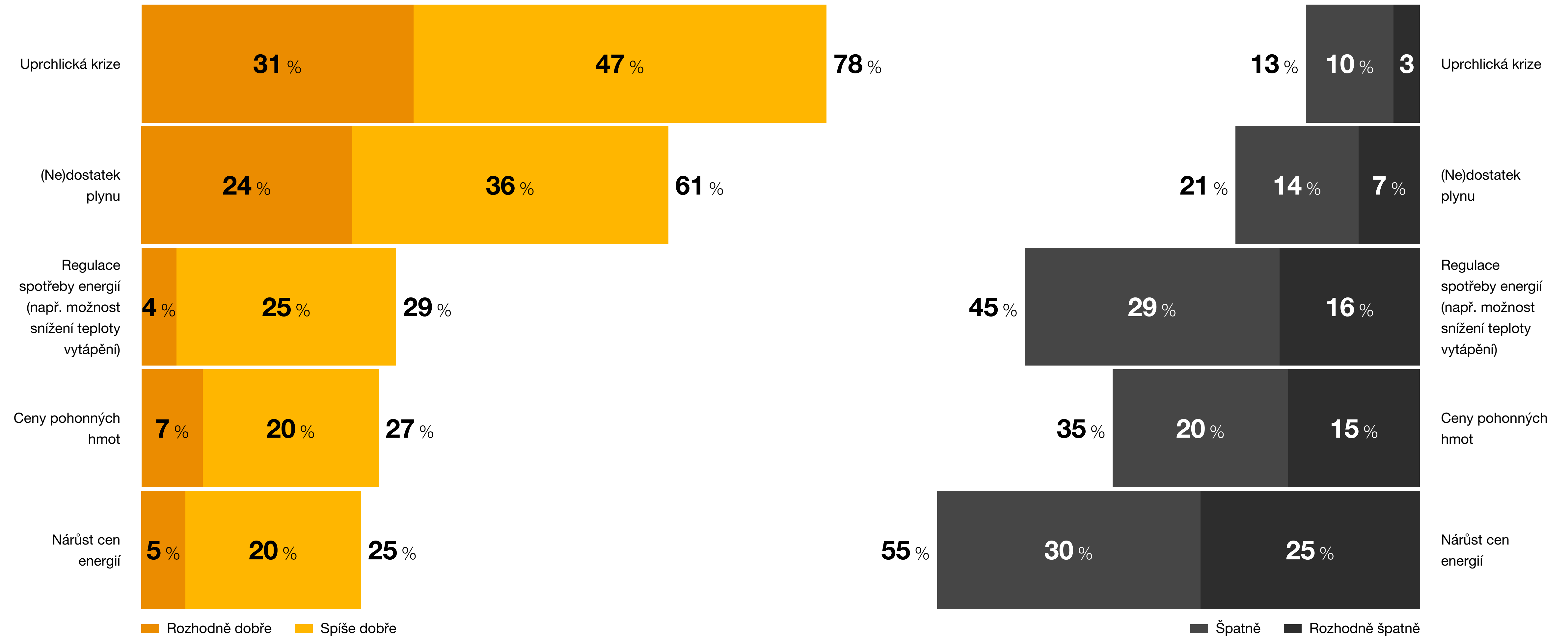

Nahradili jsme / plánujeme nahradit alespoň 5 % zaměstnanců automatizací nebo robotizací

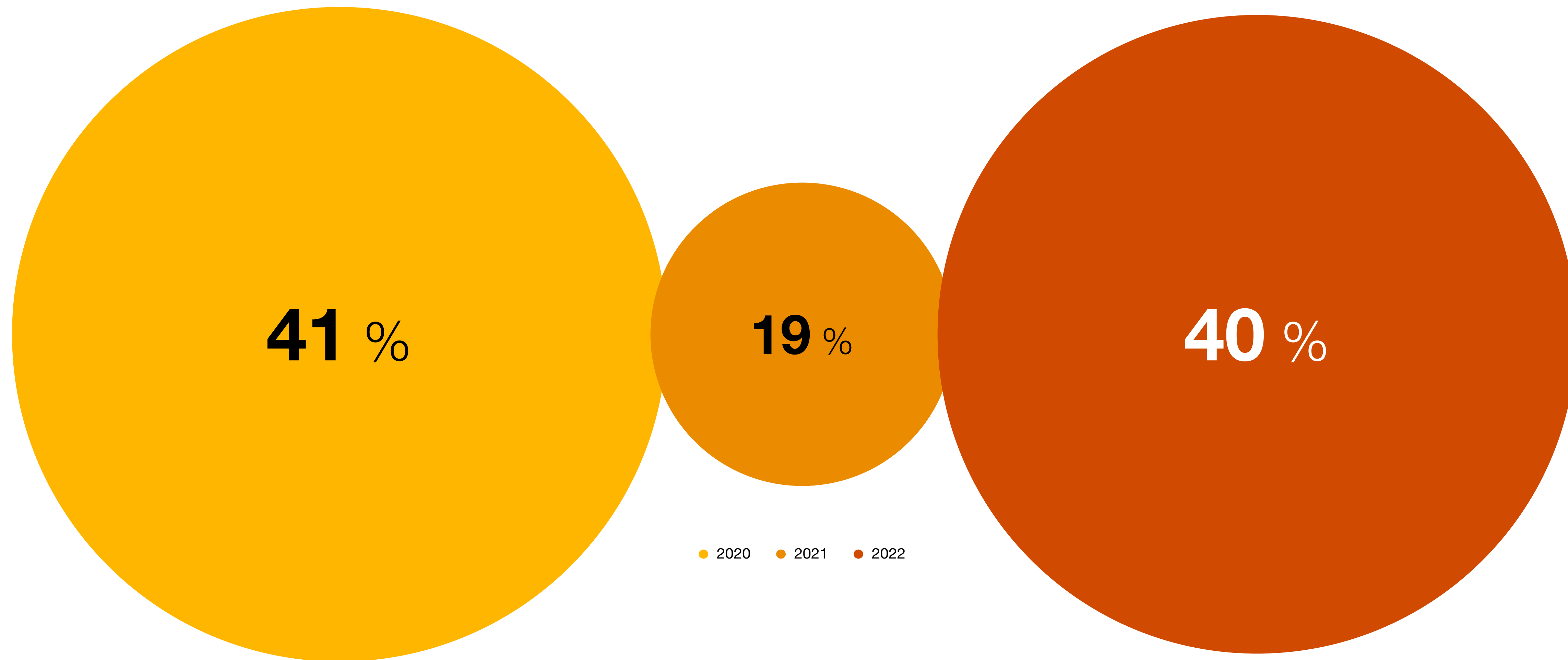
- Nahradili jsme v tomto roce
- Plánujeme v tomto roce

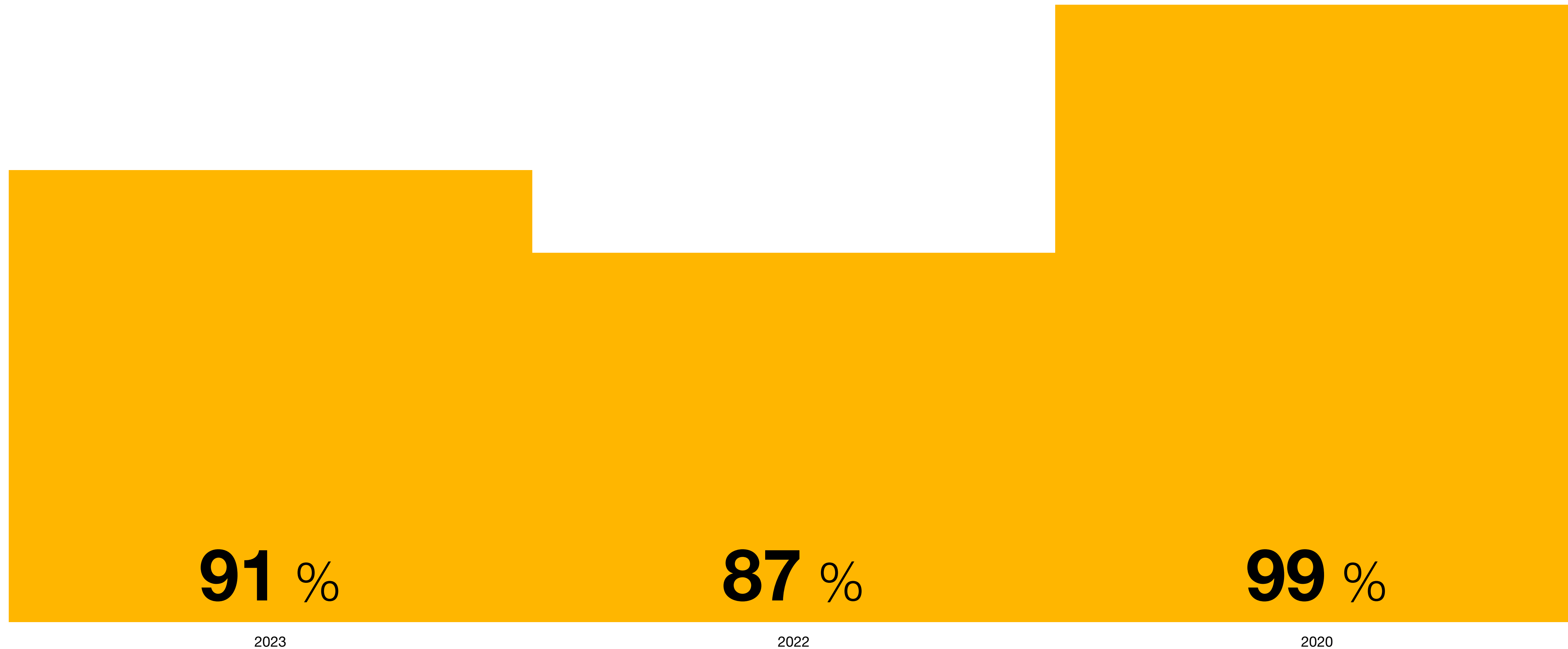
Jak dobře podle Vás zvládá česká vláda následující problémy?

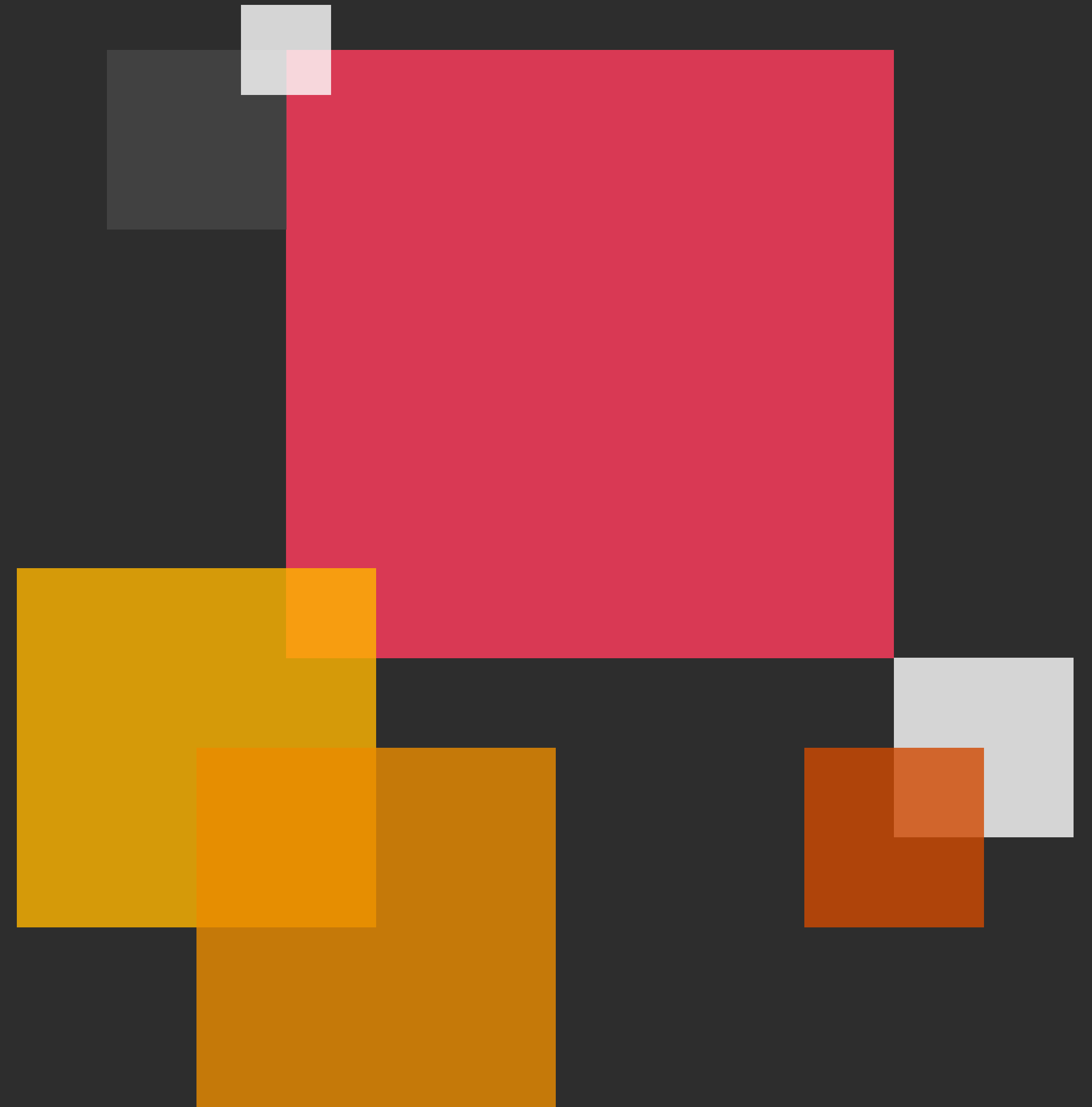
Který z těchto roků pro Vás byl (profesně) nejtěžší?

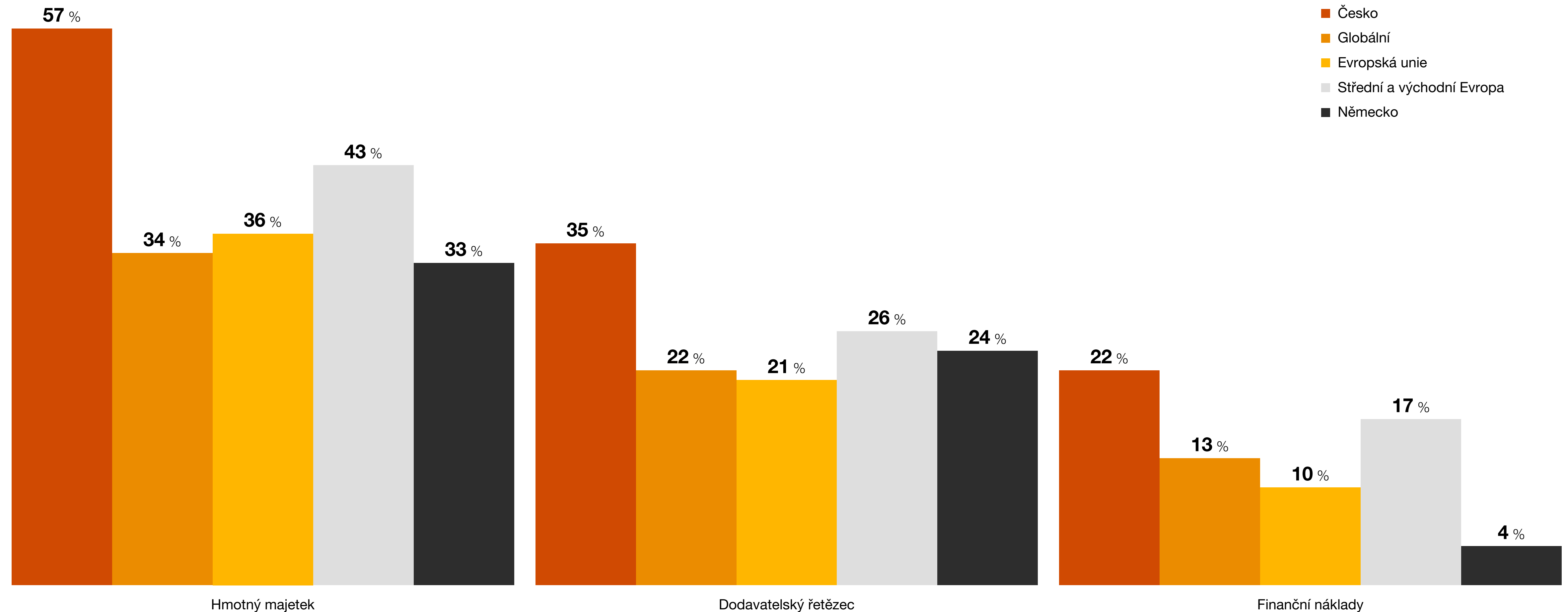
Podíl CEO, kteří uvedli, že jsou šťastní

ESG

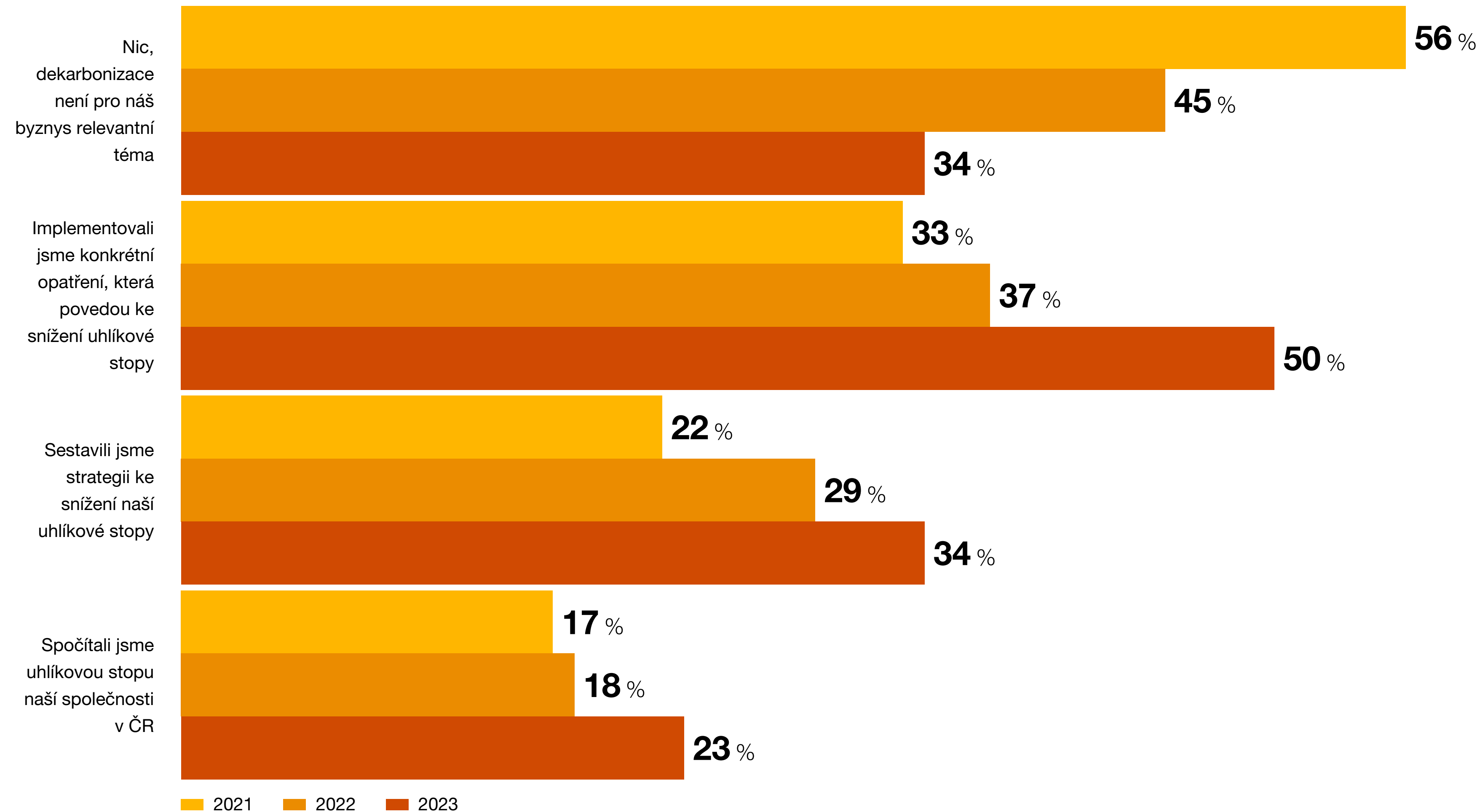

Podíl CEO, kteří nemají žádné obavy, že následující oblasti jejich podnikání budou v následujících 12 měsících ovlivněny klimatickými riziky

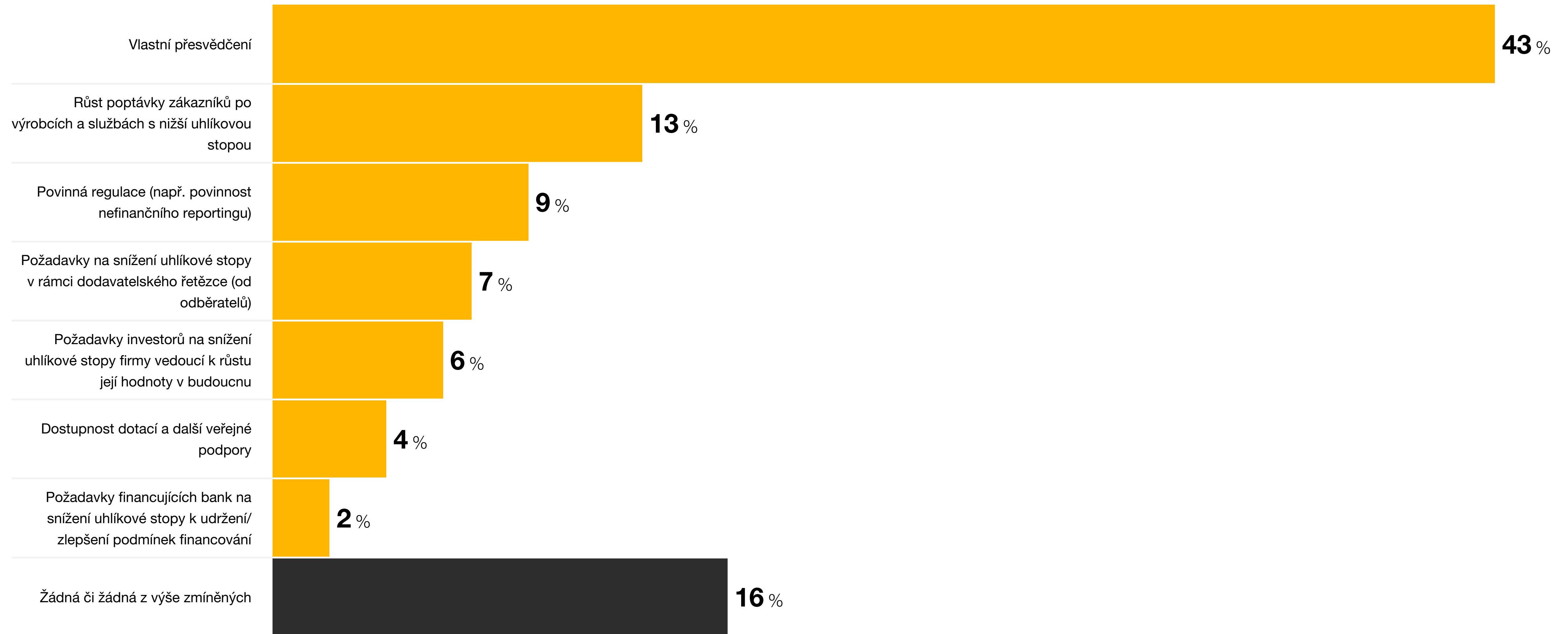
Poznámka: Podíl odpovědí „vůbec ne“

Označte, které aktivity Vaše společnost podnikla za účelem snížení uhlíkové stopy

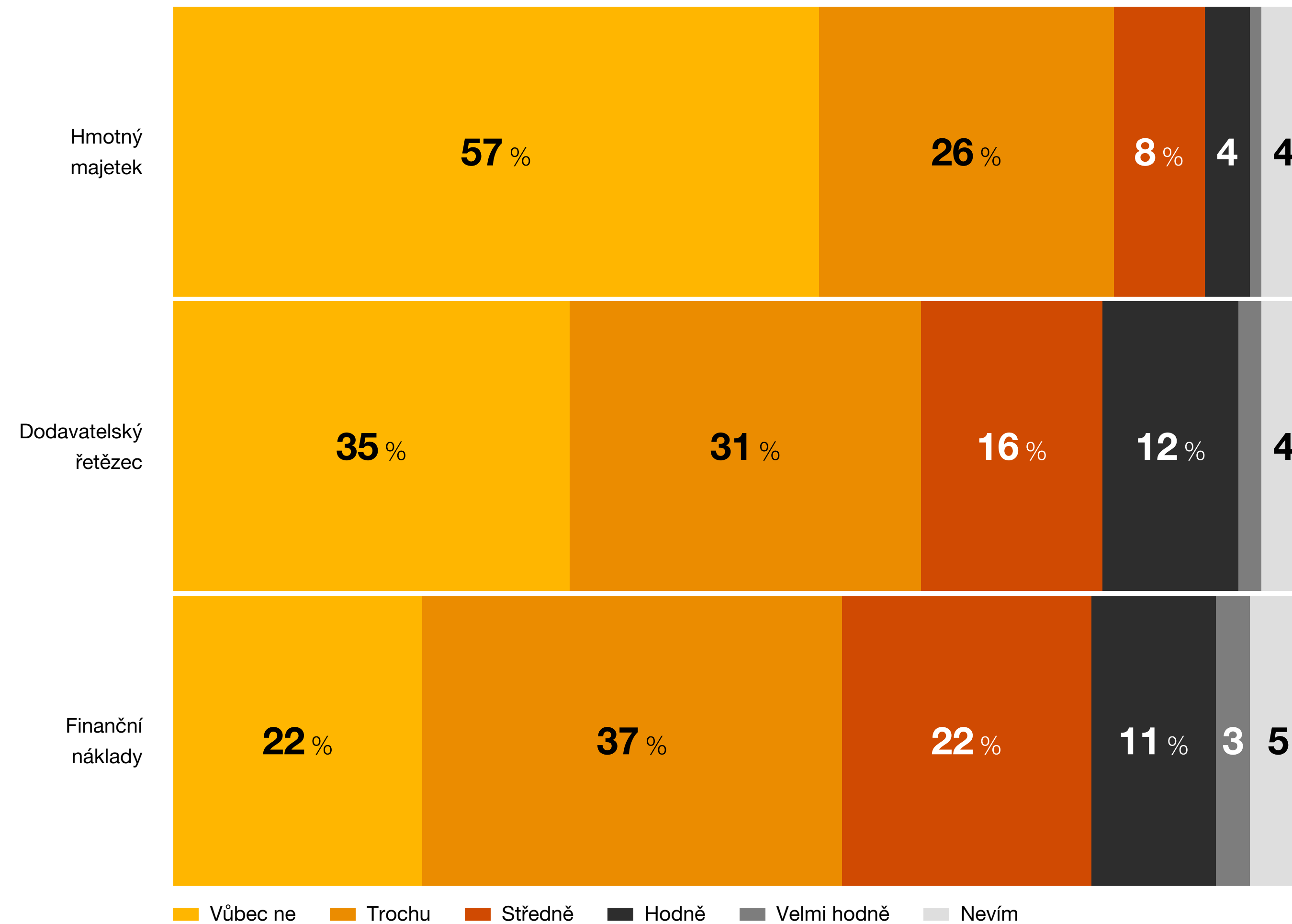

 V posledních třech letech je vidět posun, kdy stále vyšší podíl CEOů vnímá dekarbonizaci jako relevantní téma pro jejich byznys. Konkrétní opatření, která povedou ke snížení uhlíkové stopy, implementovala již polovina firem, což je nárůst o 13 procentních bodů ve srovnání s předchozím rokem.

Co je pro Vás hlavní motivace ke změnám ve Vaší firmě, které povedou ke snížení uhlíkové stopy?

Do jaké míry očekáváte, že následující oblasti Vašeho podnikání budou v následujících 12 měsících ovlivněny klimatickými riziky?

”

Trend aktivních opatření a vnímání problémů ESG se rok od roku v Česku zvyšuje, ale zároveň stále pomalejším tempem než ve „zbytku světa“. Hlavní motivací k pozitivním změnám přitom podle opakovaných odpovědí nejsou u českých firem ekonomické či regulační důvody, a to ať již existující, nebo výhledové, ale vlastní postoj. Bude velmi zajímavé sledovat odpovědi českých CEOů příští rok, až se přijme na evropské úrovni velká část předpisů v rámci balíčku Fit for 55 a firmy se budou připravovat na nefinanční reporting podle nové evropské směrnice CSRD. Naplno se také projeví povinné klimatické řízení rizik v evropském finančním sektoru, což bude zajímavé sledovat vzhledem k tomu, že jen 2 % respondentů letos uvedla, že hlavní motivací k dekarbonizaci jsou pro ně požadavky financujících bank.

Jan Brázda
 Vedoucí partner pro ESG
 PwC Česká republika

O průzkumu

Posláním značky PwC je budování důvěry ve společnosti a řešení důležitých problémů. Jsme globální síť firem, která ve 156 zemích zaměstnává více než 295 000 lidí. Na českém trhu působíme od roku 1990. Odborníci PwC se zaměřují hlavně na kvalitní auditorské, poradenské, technologické, daňové a právní služby. Zjistit více můžete na adrese www.pwc.com.

© 2023 PwC. PwC označuje síť PwC a/nebo jednu či více jejích členských firem, z nichž každá je samostatným právním subjektem. Další podrobnosti najdete na www.pwc.com/structure.

- Sběr dat probíhal od **24. listopadu** do **18. prosince 2022**
- Globálního výzkumu se účastnilo **4 410 respondentů**

Kontakty

Aleš Černý

PR Manager, PwC
ales.cerny@pwc.com

Markéta Linková

Research Coordinator, PwC
marketa.linkova@pwc.com

Odpověď

Počet firem	202
Dceřiná společnost zahraniční společnosti	50 %
Česká společnost, popř. dceřiná společnost vlastněná českým subjektem	50 %

Sektor

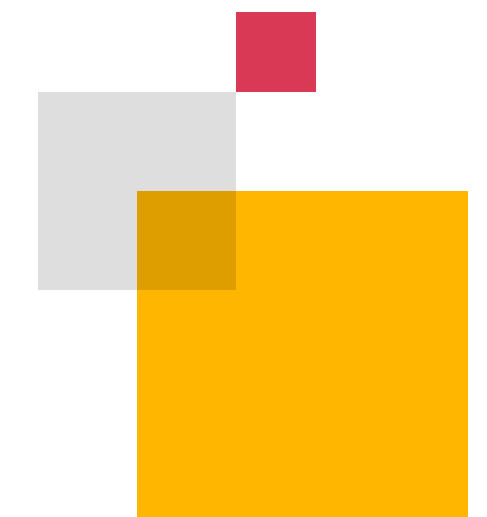
Průmysl	41 %
Technologie a komunikace	15 %
Retail & Logistika	12 %
Finanční služby	12 %
Zdravotnictví a Farmacie	9 %
Ostatní	5 %
Zemědělství	4 %
Nemovitosti	2 %

Velikost firmy

malá firma (do 200 zaměstnanců)	56 %
velká firma (nad 201 zaměstnanců)	44 %

Druh firmy

Rodinná firma	33 %
Ostatní firmy	67 %

www.pwc.cz/ceo

© 2023 PricewaterhouseCoopers Česká republika, s.r.o. Všechna práva vyhrazena. „PwC“ je značka, pod níž členské společnosti PricewaterhouseCoopers International Limited (PwCIL) podnikají a poskytují své služby. Společně tvoří světovou síť společností PwC. Každá společnost je samostatným právním subjektem.